

Soomusrong “Wabadus” Piusa raudteejaamas

Eesti Sõjamuuseum koostöös EV100 korraldustoimkonnaga on vedamas ühte suurt soomusrongi projekti nii Eesti Vabariigi 100. aastapäeva auks kui ka Vabadussõja meenutamiseks. Soomusrong number 7 nimega „Wabadus“ startis 4. jaanuaril Kehrast ning on viimastel kuudel peatunud mitmetes raudteejaamades, sealhulgas Võrumaal.

Antslas peatus rong 21.–28. veebruaril ja liikus edasi Võru raudteejaama, kus oli avatud 1.–10. märtsil. Rongis toimusid päevasel ajal 45-minutilised ekskursioonid, giidideks nii sõjamuuseumi töötajad, koostööpartnerid teistest muuseumidest kui ka kohalikud ajalooentusiastid, kes oskasid jutustada soomusrongide ja Vabadussõja lugu. Mitmed Võru valla koolid, mis linnale lähemal, kasutasid juba märtsi alguses võimalust minna rongi ja näitusega tasuta tutvuma.

Rong Võru valla territooriumil

Neljapäeval, 21. märtsil jõudis soomusrong “Wabadus” Piusale. Avaüritusele oli kogunenud hinnanguliselt paarsada inimest – lisaks kohalikele elanikele Vastseliina Gümnaasiumi ja Orava Kooli õpilasi ning õpetajaid, samuti vallavalitsuse ametnikke. Lauldi hümnid,

rahvast tervitasid Võru vallavanem Kalmer Puusepp, sõjamuuseumi teadur Siim Õismaa, ajaloolane Valdur Raudvassar ja Setomaa ülemsootska Aare Hörn. Esines Puhkpilliorkester Kungla. Etteasted kõlasid ka Orava Kooli õpilastelt, kodutütardelt ja noorkotkastelt. Üritusest osavõtjatele pakuti kuuma magusat teed ja toitvat suppi, mille valmistanud Naiskodukaitse Võrumaa ringkonna Vastseliina jaoskonna liikmed. Pidulikule, 11-päevasele rongi jaamas viibimisele aitasid kaasa ka mitmed kohalikud asutused. Näiteks Piusa Külustuskeskuses oli võimalik tasuta vaadata filmi “Noored kotkad” ning huvilistele oli avatud Piusa Savikoda.

Reedel, 29. märtsil korraldas Setomaa vald Petseri vabastamise aastapäeva tähistamise – vesteti lugusid ja lauldi Vabadussõjast, loeti palvet lahingutes lahkunutele ja kõlasid aupaugud. 31. märtsil lahkus soomusrong Piusa raudteejaamast. Järgmine peatus on Verioral ning seal edasi tahetakse jõuda veel 2019. aastal kõikjale Eestis, kus on olemas raudtee.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Soomusrongi nr 7 “Wabadus” peatumine Piusa raudteejaamas. Fotod: Lisanna Elm

Avaüritusele oli kogunenud ligi paarsada inimest.

Mälumänguturniiri võitja selgus pärast kahte lisaküsimust

Parksepa mälumängurid Vastseliina Gümnaasiumis. Foto: Peep Kesler

Võru valla mälumänguturniiri 2019 käigus toimus kolm mängu – alustati 31. jaanuaril Puiga Põhikoolis, teine voor toimus 28. veebruaril Osula Põhikoolis ning kolmandal korral kohtuti 22. märtsil Vastseliina Gümnaasiumis. Nuputamissprintidel osalesid järgmised võistkonnad: Faasid, Kiivi, Kollanokad, Kärgula, Kündja, Liinamäe, Lääne-Utsali, Nuputajad, Osula, Parksepa, Sõmerpalu, Tagaküla, Tsooru, Urvaste kihelkond, Vagulaveere Vägevad, Vöhlud ja Võru linn. Seitsmeteistkümnest loetletud meeskonnast kuusteist tegid kaasa kõik kolm mängu. Esimese vooru esikolmik oli Võru linn, Parksepa, Urvaste kihelkond

ning teises voorus järgnesid Parksepa Lääne-Utsali ja Võru linn. Kolmanda mängu võitis Parksepa, teine koht läks Liinamäele ja kolmas Võru linnale.

Üldarvestuses säilis võistluspinge lõpuni. Kolmas koht kuulus 161 punkti kogunud Urvaste kihelkonnale. Mälumängu võitis Parksepa meeskond, kuid seda vaid ülinapi eduga Võru linna ees. Nimelt oli kolme vooru kokkuvõttes mõlemal meeskonnal kogunenud võrdsest 178 punkti. Võitja väljaselgitamiseks läks vaja koguni kahte lisaküsimust, sest ka esimesele küsimusele vastates saadi võrdne punktide arv. Olukord tekitas hasarti ka

pealtvaatajates. Nimelt meeskondi tunnustama saabunud vallavanem mõtles välja võimaliku kolmanda küsimuse, mis jääb hetkel siiski tulevasi mängu ootama.

Täname südamest kõiki koole väga lahke vastuvõtu eest! Suur aitäh, Toomas Loka, mälumängu küsimuste koostamise eest ja Maarika Rosenberg – hea kolleeg, kes kõik kultuurilised ideed tegudeks vormib!

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

VÕRU VALD Märtsikuu

Vigade parandus

Märtsikuus ilmunud Võru Valla Teataja kaaneloost jäi tehnilise vea tõttu välja tunnustatav Helje Võõras.

Võru valla noorsootöö edendaja on Helje Võõras

Juba kaugelt paistab, et ta on noorsootöötaja, sest ta on sõbralik, osaleb aktiivselt külaelu edendamisel ning on loonud noortele piirkonnas keskkonna, kuhu noored tahavad tulla ja tunnevad ennast hästi. Tema korraldatud üritused ja tegevused on huvitavad ja silmaringi arendavad. Noored on tema kohta öelnud: ta on hästi chill ja lapsesõbralik, ratsionaalne, kahe jalaga maa peal, rohkem inimene kui pedagoog. Ta on rõõmsameelne, heatahtlik, teeb alati kõike noortega koos.

Teise tunnustatava nimes oli trükiviga. Vallavalitsuse tänukirja pälvis Vilve Niilo asemel **Vilve Viilo** – kohusetundliku eduka töö eest õpetajana.

Siirad vabandused!

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

vallas

5. märtsil toimunud vallavalitsuse istungil

- Algatati riigihange "Parksepa Keskkooli spordiväljaku ehitamine".
- Kinnitati lihtsustatud korras hange "Eterniidi- ja ohtlike jäätmete kogumisring Võru vallas" ning "Võru valla sõidukite liiklus- ja kaskokindlustuse ostmine 2019" tulemused.
- Väljastati projekteerimistingimused Väimela alevikus Pärna tee 20b kinnistule tootmishoone püstitamiseks ja Varese külas Kilbimaa kinnistule katlamaja püstitamiseks.
- Väljastati ehitusload Otsa külas Pauli kinnistule lauda lammutamiseks, Võlsi külas Tamulakalda tänav 2 kinnistule elamu püstitamiseks, Kirikumäe külas Johanson-Saare kinnistule päikeseelektrijaama püstitamiseks ja Hanikase külas Jaska kinnistule suurkaevu püstitamiseks.
- Kinnitati hajaasustuseprogrammi aruanne.
- Otsustati maksta sihtotstarbelist toetust Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Pindi Kogudusele Pindi kiriku kuaia ja seal paikneva kalmistu korrashoiuks.
- Keelduti eluruumi üürileandmisest.
- Otsustati seada liikluspiirangud Võru valla teedele ja tänavatele üle 8 tonnise massiga transpordivahenditega liiklemiseks alates 11. märtsist. Piirang kehtib kuni käesolevat korraldust muutva õigusakti vastuvõtmiseni.
- Otsustati välja kuulutada elamu rekonstrueerimise toetuse taotlusvoor.
- Määrati ehitistele unikaalaadressid.
- Otsustati jagada Kääpa külas asuv Tamme kinnistu.
- Anti nõusolek maa ostueesõiguse erastamiseks ning maatükkide liitmiseks ja erastamiseks.
- Otsustati tellida lammutusprojekt Võrumõisa tee 4/1 hoone lammutamiseks.
- Otsustati hüvitada isikliku sõiduauto kulud õpilastranspordi korraldamiseks.

- Kinnitati haridusasutuste 2019. aasta eelarvelised hariduskulud.
- Kinnitati valla eelarvest makstavate toetuste taotluste vormid.
- Otsustati määrata erakorralist toetust ja sotsiaaltoetust puudega lapse transpordikulude osaliseks kompenseerimiseks.
- Pikendati sotsiaaleluruumi üürilepingut.
- Otsustati rahastada osaliselt isiku hoolekandeteenust ning lõpetati ühe isiku hoolekandeteenuse eest osaline tasumine.
- Lõpetati hooldajale hooldaja-toetuse maksmine.
- Moodustati projekti "Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine" toetuse taotluste läbivaatamise ja toetuse saajate nimekirja koostamise komisjon.
- Otsustati avada puuetega inimeste eluaseme füüsilise kohandamise taotlusvoor.
- Kuulutati välja avalik konkurss täiskasvanud isikutele tugiisiku leidmiseks.
- Otsustati uuendada Pärna tee 7 projekteerimistingimuste ja ehitusloa väljastamise menetlust.
- Otsustati nimetada juhatuse liige MTÜ-sse Võru Noortekeskus.
- Otsustati taotleda lisarahastust projektile "500 kodu korda".
- Anti nõusolek Osula Põhikooli direktorile ainetundide andmiseks.
- Anti nõusolek finantsosakonnale ning haridus- ja kultuuriosakonnale lauaarvutite soetamiseks.
- Arutati Maksu- ja Tolliameti koostööettepanekut, Vastseliina Spordiklubi tegevustoetust, vallamaja keldriruumide rendilepingu jätkamise teemal, sotsiaaltranspordi projektis osalemist ning delegerimise ja koosloome arenguprogrammis osalemist.

13. märtsil toimunud vallavolikogu istungil

- Kinnitati Võru maakonna arengustrateegia 2035+ lisa 3 „Tegevuskavad ja seirenäitajad“.
- Kuulati MTÜ Andmesidevõrk esindaja Raivo Tammiksaare ettekannet projektist „Internet koju“.
- Tutvustati projekti „Sotsiaaltransporditeenuse korraldusmudelite testimine“.
- Otsustati esitada projektitaotlus Kääpa Sotsiaalkeskuse hoone energiatõhusaks muutmise kohta

- ning garanteeriti projekti omaosalus.
- Otsustati määrata elamu rekonstrueerimise toetuse taotluste menetlemise komisjoniks Võru Vallavolikogu maaelukomisjon.
- Otsustati taotleda Võru valla Kakkva, Päävakese ja Rõssa küla lahkmejoone muutmist.
- Otsustati võõrandada kirjaliku enampakkumise korras vallavarana buss ISUZU, alghinnaga 45 000 eurot.
- Otsustati kehtestada 15.-16. juunil 2019 toimuval Vastseliina XXV Maaraha Laadal ja laada ürituse raames 15. juunil 2019 Vana-Vastseliina mõisapargis toimuval peol kauplejatele kange (etanoolisaldusega üle 22 mahuprotsendi) alkohoolse joogi jaemüügi keeld.

19. veebruaril toimunud vallavalitsuse istungil

- Kinnitati vallavalitsuse 2019. aasta hankeplaan.
- Kinnitati lihtsustatud korras hanked "Orava katlamaja katla- ja kaugküttetetrassi rekonstrueerimine ja ehitustööd", "Tsolgo küla tänavavalgustuse projekteerimine põhiprojekti staadiumis", "Hädaolukorra seaduses nõutud tegevuste teostamine ja dokumentide koostamine", "Võru vallas Järvere külas tänavavalgustuse ehitustöövõtt", "Külgnihutusega traktori tagasahk soetamine" ja nende tulemused.
- Kinnitati hajaasustuse programmi aruanded.
- Väljastati projekteerimistingimused Kose alevikus Kelluka tänav 4 kinnistule eramu püstitamiseks ja Raudsepa külas Mäe kinnistule uue elamu püstitamiseks.
- Väljastati ehitusload Varese külas Kilbimaa kinnistule katlamaja püstitamiseks, Lepassaare külas Saviloo kinnistule suurkaevu rajamiseks, Meegomäe külas Tammemäe tee 11 kinnistule abihoone püstitamiseks ning Varese külas Joosu kinnistule kraavi ja torustike rajamiseks.
- Väljastati kasutusluba Osula külas asuvatele vee- ja kanalisatsioonitorustikele.
- Otsustati jagada Navi külas asuv Jaagumäe katastriüksus ning Hānike külas asuv Sulaoja katastriüksus.
- Otsustati liita Kose alevikus asuvad Kelluka tänav 7 ja Kelluka tänav 7a katastriüksused.

- Määrati Kose alevikus Kelluka tänav 4 maa sihtotstarbeks elamumaa.
- Määrati Võru vallas moodustatavatele katastriüksustele lähiaadressid ja maasihtotstarbed ning otsustati nõustuda maa riigi omandisse jätmisega.
- Otsustati lammutada Võru vallale kuuluv hoone asukohaga Võrumõisa tee 4/1, Võru linn.
- Arutati piletihinna kehtestamise teemal avalikel bussiliinidel nr 2 ja 3 ning otsustati saata Kagu Ühistranspordikeskusele Võru valla ettepanekud ühistranspordi korraldamise osas.
- Otsustati heaks kiita kauplusauto aruanne ning sõlmida 2019. aasta toetamise leping.
- Kuulutati välja avalikud konkursid vabadele ametikohtadele.
- Määrati erakorralist toetust ja sotsiaaltoetust puudega lastele.
- Määrati nõustamisteenus raske puudega lapse perele.
- Määrati koduteenused neljale isikule.
- Lõpetati sotsiaaleluruumi üürileping ning otsustati eraldada sotsiaaleluruum kolmele isikule.
- Otsustati lõpetada hoolekandeteenuse osaline tasumine valla eelarvest.
- Otsustati rahuldada telesaate Kodutunne rahaliste vahendite taotlus.
- Kinnitati hallatavate asutuste huvitegevustoetuse jaotus 2019. aastaks.
- Otsustati eraldada vahendeid reservfondist vallavalitsusele esitatud taotluste alusel.
- Arutati Jaani koolimaja rentimise, Puiga, Meegomäe ja Kose noortele kooskõimise võimaluste loomise, Väimela lasteaia taotluse, Põhjamaade Ministrite Nõukogusse (Norden) taotluse esitamise, riigiametnike Kagu-Eesti välitööde ning avalikele hoonetele juurdepääsu tagamise teemadel.

INGA LEELANSS
vallasekretär
782 1365, 5692 0660

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Suurenenud on Võru valla poolt makstavad toetused

Juubelitoetus

Alates käesoleva aasta jaanuarist saavad Võru vallas elavad eakad **juubelitoetust 50 eurot**. Toetust on õigus saada alates 80-nda aasta juubelist iga viie aasta järel eakal, kelle elukoht rahvastikuregistri andmetel 1. jaanuari seisuga on Võru vald, vastavasisulise taotluse esitamisel. Eakate juubelitoetus kantakse juubilari poolt taotluses esitatud arvelduskontole 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest. Taotlusvormi leiate Võru valla kodulehelt www.voruvall.ee (avalduste blanketid), kuid vajadusel võib taotluse esitada vabas vormis.

Hooldekodu kohamaksu toetus

Alates 1. märtsist tõusis **hooldekodu kohamaksu toetus**. Senise 50 euro asemel on toetuse suurus **75 eurot kuus**. Eelnevalt kohamaksu toetust taotlenud inimestel uut taotlust esitada ei ole vaja. Hooldekodu kohamaksu toetust on õigus taotleda rahvastikuregistri järgi Võru vallas elaval vanaduspensionäril hooldekodu teenuse kohamaksu tasumiseks. Toetuse saamiseks tuleb vallavalitsusele esitada taotlus. Toetust ei maksta juhul kui Võru vald juba osaleb hoolduskulude tasumisel.

Toetuse taotlemiseks tuleb vallavalitsusele esitada taotlus, mis sisaldab taotleja nime, isikukoodi, rahvastikuregistrijärgset elukohta, samuti hooldusel viibimise kohta ja arvelduskonto numbrit kuhu toetus kantakse. Hooldekodu kohamaksu toetus makstakse välja toetuse taotluse laekumisele järgnevalt kuust.

Täiendavate küsimuste tekkimisel palume pöörduda vallavalitsuse sotsiaalosakonda või piirkondlikesse teeninduspunktidesse:

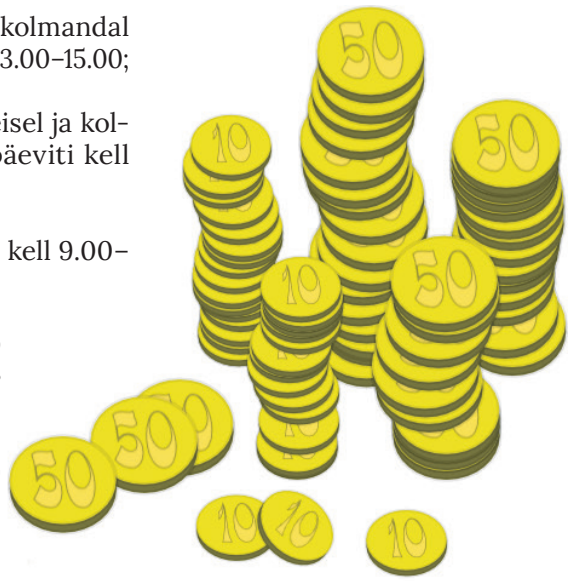
Vastseliinas iga kuu teisipäeviti kell 9.00–12.00 ja 13.00–16.00;

Lasval iga kuu teisel ja kolmandal nädalal neljapäeviti kell 13.00–15.00;

Sõmerpalus iga kuu teisel ja kolmandal nädalal teisipäeviti kell 9.00–12.00;

Oraval igal neljapäeval kell 9.00–12.00.

ANGELA JÄRVPÖLD
Võru Vallavalitsuse
sotsiaalosakonna
juhataja
789 8247, 5303 8110

Puuetega inimeste eluaseme füüsilise kohandamise taotlusvoor avamine

Riigi Tugiteenuste Keskus kuulutas 20. veebruaril välja taotlusvoor puuetega inimeste kodude füüsiliseks kohandamiseks. Meedet kaasrahastab Euroopa Liidu Euroopa Regionaalarengu Fond. Kohanduse toetust on õigus taotleda puudega isikul, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht on Võru vald. Kohandust võib puudega isikule taotleda ka puudega isiku lapsevanem, eestkostja või volitatud isik. Toetust on võimalik taotleda kohanduse saaja eluruumi (kohanduse saaja rahvastikuregistrijärgne ja tegelik elukoht) vajaduspõhiseks kohandamiseks:

1) liikuvusega seotud toimingute parandamiseks, sealhulgas eluruumi sissepääsu, hoone välisukse ja eluruumi vahelise käigutee, hoone ja selle territooriumile sissepääsu või piirde kohandamist;

2) hügieenitoimingute parandamiseks;

3) köögitoimingute parandamiseks.

Kohanduse toetuse taotlemiseks peab esitama vallavalitsusele vormikohase eeltaotluse, mis on leitav nii vallavalitsuse sotsiaalosalosakonnast kui Võru valla veebilehelt www.voruvall.ee (avalduste blanketid).

Võru Vallavalitsus ootab kirjalikke eeltaotlusi hiljemalt **3. maiks 2019**. Taotlused palume esitada posti teel aadressil Võrumõisa tee 4a 65605 Võru linn või e-posti aadressil vald@voruvall.ee.

ANGELA JÄRVPÖLD
Võru Vallavalitsuse
sotsiaalosalosakonna juhataja
789 8247, 5303 8110

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Eesti
tuleviku heaks

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

VÕRU VALD

Meeldetuletus Võru valla lemmikloomaomanikele

Vallavalitsuse poole on aeg-ajalt pöördunud murega, kus koerad jooksevad lahtiselt ringi, hauguvad öösiti või jätaavad väljaheiteid kergliiklusteele. Tuletame meelde kehtivate koerte ja kasside pidamise eeskirja kolm põhilist punkti, mille vastu sagedasti eksitakse:

1. Koera või kassi on lubatud pidada elamus ja kinnisel territooriumil selle omaniku loal, kusjuures territoorium peab olema piiratud nii, et loom sealt omal tahtel välja ei pääseks. Koera pidamisel ketis ei ole tarastamine kohustuslik, kuid tuleb välistada looma ärajooksmise ja inimestele või teistele loomadele kallaletungimise võimalus.

2. Omanik peab tagama, et koer või kass ei häiriks ega ohustaks kaaskodanikke. Omanik kannab täielikku vastutust kõigi koera või kassi tegudest tulenevate tagajärgede eest, välja arvatud juhul kui koer kaitseb omaniku territooriumi või koera kasutatakse kuritegeliku tegevuse takistamiseks.

3. Koera või kassi pidamine korterelamus ei tohi häirida teiste elanike rahu. Omanik on kohustatud tagama oma koera või kassi reostuse koristamise.

Maapiirkondades on sageli tavapärane, et koerad ei ole aias kinni ega ka ketis, vaid käivad vabalt ringi. Koeraomanik arvab, et koer teab ja tunneb oma territooriumi piire ega lähe kaugemale. Ja kui läheb, pole sest midagi – koerad on ju kõik see aeg külnades ringi jooksnud. Tegelikult ei saa oma looma niimoodi usaldada. Koerad

käivad sageli kodust kilomeetrite kaugusel, eriti koos teiste koertega. Nad võivad hirmutada või isegi rünnata teisi inimesi või loomi, jääda auto alla ja nii edasi.

Vältimaks olukordi, kus kodust plehku pannud lemmik teistele või endale kahju võiks teha, tasub investeerida aedadesse ja loomadel pidevalt silm peal hoida. Soovitame probleemide tekkimise korral esmalt pöörduda alati ikkagi loomaomaniku poole ning proovida probleemi lahendada omavahelise mõistliku suhtlemise käigus. Kui aga vestlustest loomaomanikuga abi ei ole ning koera käitumine on sedavõrd häiriv, et takistab ka teiste elanike igapäevaseid käitumisharjumusi, siis tuleks esitada omavalitsusele või politseile kaebus ning viidata eeskirja rikkumisele.

Kuidas käituda, kui võõras koer ründab inimest või teist looma avalikus kohas või kellegi territooriumil?

Koera omanikku saab võtta vastutusele väärteokorras kohaliku omavalitsuse kehtestatud kasside ja koerte pidamise eeskirja alusel

ning eeldusel, et rikkumisega kaasnes kahju tekkimine või tervisekahjustus inimesele. Küll aga tuleb rünnaku ohvril võtta koheselt ühendust omavalitsuse vastava ametniku või politseiga ning esitada avaldus.

Et tagada rikkuja vastutusele võtmine, tuleb avalduses märkida kõik olulised asjaolud ja informatsioon: sündmuse toimumise koht ja aeg ning võimalikult täpne kirjeldus, asjaosaliste nimed ja muud teadaolevad kontaktandmed (võimalusel ka sind või sinu looma rünnanud koera omaniku andmed), sündmuse täpne kirjeldus ning tunnistajate olemasolul ka tunnistajate andmed. Kindlasti tuleb tekitatud vigastuste (nii inimesele kui loomale) osas pöörduda arsti poole nii õigeaegse ravi kui arstitõendi saamiseks. Arstitõend on abiks ka edaspidi, kui tekib vajadus kahjude väljanoudmiseks.

MERLE TARREND
Võru Vallavalitsuse
keskkonnaspetsialist
782 8091, 504 9458

Hajaasustuse programm

Tuletame meelde, et hajaasustuse programmi taotlusvoor on 2019. aastal avatud kuni **13. maini**. Taotlused esitada digitaalselt allkirjastatult vald@voruvall.ee või tuua Võru Vallavalitsusse, Võrumõisa tee 4a, Võru.

Toetatavad tegevused: majapidamises joogivee kättesaadavuse tagamine; elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimist tagava süsteemi rajamine; aastaringselt ligipääsetava juurdepääsutee rajamine; leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi rajamine (tingimusel, et majapidamine ei ole liitunud elektrivõrguga). Iga tegevuse kohta tuleb esitada eraldi taotlus koos vastavate lisadega:

eelarve, tegevuse kirjeldus, **kaks hinnapakkumist** (või kalkulasioon), omaosaluse garantiikiri.

Taotleja elukoht peab rahvastikuregistri andmete kohaselt olema 1. jaanuarist majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse. Majapidamine peab asuma hajaasustusega maapiirkonnas. Eelmise toetuse kasutamise aruanne peab olema kohaliku omavalitsuse poolt kinnitatud.

KERTU KÜNNAPUU
Võru Vallavalitsuse
arendusspetsialist
782 1371, 524 5631

Elamu rekonstrueerimise toetuse taotlusvoor

Toetust saavad taotleda Võru valla territooriumil asuva elamu omanik, kes on rahvastikuregistri andmetel jooksva aasta 1. jaanuari seisuga Võru valla elanik või registris registreeritud Võru valla korteriühistu. Toetatavad tegevused elamule ja kortermajale:

- katusekatte vahetus;
- küttesüsteemide rekonstrueerimine;
- elektrisüsteemide rekonstrueerimine.

Toetuse määr

Elamu rekonstrueerimiseks saab toetust taotleda kuni 90% abikõlblike kulude maksumusest, kuid mitte rohkem kui 500 eurot.

Kortermaja rekonstrueerimiseks saab toetust taotleda kuni 90% abikõlblike kulude maksumusest, kuid mitte rohkem kui 2000 eurot.

Taotleja esitab taotluse koos nõutud lisadokumentidega paberikandjal hiljemalt **13. maiks 2019** Võrumõisa 4a, Võru või digitaalselt allkirjastatuna vald@voruvall.ee Võru Vallavalitsusele. Määruse ja taotlusvormi leiate Võru valla kodulehelt www.voruvall.ee (avalduste blanketid).

KERTU KÜNNAPUU
Võru Vallavalitsuse
arendusspetsialist
782 1371, 524 5631

Toetus kortermajadele

Toetuse eesmärk on Võru valla korteriühistutele õuealade korrastamise võimaluste loomine ja edendamine ning sellega elukeskkonna parandamine ja atraktiivsemaks muutmine.

Toetust saab taotleda parkla ehitamiseks või lahendamiseks, jäätmemajade rajamiseks, kõrghaljastuse või haljasalade rajamiseks või parendamiseks, mängu- ja spordiväljakute atraktsioonide ning muude elu toetavate esemete (rattahoidlad, pesukuivatuskohad) rajamiseks või parandamiseks. Eelistatud on mitme korteriühistu koostöö.

Toetuse taotlejaks võib olla Võru vallas asuv nelja või enama korteriomandiga korteriühistu või kaks või enam korteriühistut, kus kokku on kümme või enam korteriomandit. Toetuse saamiseks peab vallavalitsusele esitama vormikohase taotluse ja järgmised lisadokumendid:

1. tegevuste illustratiivsed vaated koos selgitusega;
2. korteriühistu üldkoosoleku protokolli koopia, mis sisaldab otsust planeeritud tööde teostamiseks;
3. vähemalt kahelt ettevõtjalt võetud hinnapakkumus või täpne kalkulasioon teostatavate tööde maksumusega;
4. maaomaniku nõusolek kui soovitakse ehitada ehitisi/rajatisi võõrale maale.

Toetuse suurus toetatavateks tegevusteks on kuni 50% kogumaksumusest. Toetuse ülemmääraks on 1500 eurot. Kui taotlejaks on mitu korteriühistut ühiselt, siis on toetuse ülemmääraks 1500 eurot iga korteriühistu kohta. Taotlusvormi leiate Võru valla kodulehelt www.voruvall.ee (avalduste blanketid).

KERTU KÜNNAPUU
Võru Vallavalitsuse
arendusspetsialist
782 1371, 524 5631

Kas me oleme kriisideks valmis?

Kriisi puhkemisel peaks iga keestimaalane olema valmis oma perekonna ja kogukonna eest hoolt kandma vähemalt seitsme päeva jooksul. Kriisiolukorras on abivajajaid tavapärasest rohkem ja riigil võibki kuluda kuni nädal aega, et kõigi abivajajateni jõuda. Seetõttu on riik töötanud välja kriisiolukordades hakkamasaamiseks juhised, millest on kasu igale Eesti elanikule.

Kolmapäeva, 9. jaanuari hommikul urahtas Saaremaal ühekorraga umbes 14 tuhat külmkappi, kui nad iseend elektrivoolu katkemise tõttu välja lülitasid. Täpselt nii palju kliente jäi sel hommikul rikke tõttu elektrita. Kui mitu raadiot sel hetkel vaiks ja mitu veeboilerit oma punase tule kustutasid, mitu röstrit viskasid välja veel liiga pehmed saiaviilud – kindlasti vähem, kuid paljude inimeste harjumuspärane kolmapäeva-hommik sai häiritud. Möödus vaid tunnike, kui esimeste Kuressaare kesklinna äride akendele ilmusid sildid: „Elektrikatkestuse lõpuni suletud, vabandame!“ ja „Vabandame, voolukatkestus“ või ka rõõmsameelsemalt „Vool võttis töövõime“. Veel mõned kümned minutid hiljem andsid osad kohvikud ühismeedias teada, et voolukatkestusest hoolimata serveerivad nad lõunat. Kuid süüa tuleb küünlavalgel, sest kohvik on vooluta, ja selle pool-romantilise lõuna eest tuleb maksta sularahas, sest makseterminalid on tummad.

Me peame olema valmis kriisiolukordadeks

Kuressaare Vanalinna kool saatis lapsed koju ennelõunal, Kuresaare gümnaasiumi koolipäev lõppes keskpäevast. Elektrikatkestuse tõttu olid osati häiritud ka saare mobiilside ja telekommunikatsioonid. Kui elektrikatkestuse püsimisel kerkib lauale küttesüsteemide ja kanalisatsiooni toimimise küsimus. Saaremaa vallavanem Madis Kallas teadis täpselt, kuidas peab omavalitus tegutsema, kui elutähtsad teenused peaksid ära langema. Vallavanem andis avalikult teada, et kui lähimate tundide jooksul riket ei kõrvaldata, siis ollakse valmis käivitama kriisiplaan. Selleks hetkeks ei teadnud saarlased, et harjumatu olukord püsib veel vaid tunni ja et koolilapsed said poole päeva vabaks piltlikult öeldes täiesti tasuta.

Enne kui Saaremaa elanikud said hakata üldse juurdlema, kuidas peaks kriisiolukorras käituma, oli see 3,5 tunni pärast kõrvaldatud. Kriisi toob kaasa see, kui järsud muutused elukeskkonnas häirivad suure hulga inimeste igapäevast toimimist. Valdav osa meie igapäevaelust toimib mingisuguste rutiinide järgi – üht või teist tehakse nii kuidas harjutud, siis kui harjutud ja

seal kus harjutud. Kui see aga ühtäkki enam pole võimalik, siis tekitab see inimestes ebakindlust ja teadmatust. Kui teadmatust ja ebakindlust hakkab kogukonnas levima, siis võib tekkida paanika.

Elektrikatkestus on vaid üks näide, kuidas elutähtsa teenuse katkemine võib kriisiks kujuneda. Eesti elanikud satuvad kõige tõenäolisemalt kriisiolukorda, mis on tingitud elutähtsa teenuse katkemisest: elekter, veevarustus ja kanalisatsioon, toasooja äralangemine või sideteenuste katkemine. Aastate lõikes on näiteks elektrikatkestuste tõenäosus vähenenud kordades ja Saaremaal juhtunu sarnaseid olukordi tuleb ette aina vähem. Seevastu on Eesti inimeste sõltuvus elutähtsatest teenustest aina kasvanud ja mõne tunni pikkune elektrikatkestus, mis viieteistkümne aasta eest polnud märkimisväärne sündmus, võib tugevalt häirida meie elanike igapäevaseid harjumusi.

Kes saab kriisiga hakkama?

Saaremaal juhtunu ilmestab suurepärast, et sellised olukorrad muutuvad kriisiks just nende jaoks, kes pole osanud ette mõelda, kuidas kõik eluks vajalik saab aetud ilma harjumuspäraste tegevusteta. Paanikasse satuvad need inimesed, kel puudub informatsioon selle kohta, miks konkreetne olukord on tekkinud, ega tea kuidas edasi käituda. Inimesed, kes on enda ja oma perekonna jaoks läbi mõelnud erakordses olukorras käitumise viisi, ei tunne sellise olukorra ees hirmu. Elektrikatkestus või ükskõik millise muu elutähtsa teenuse katkemine ei kujune kriisiks nende jaoks, kes hoiavad oma rahakotis sularaha oma pere ühe päeva vajaduste jaoks ja kodus veel pere ühe nädala vajaduste jaoks. Infosulgu ei jäänud need perekonnad, kes hoiavad kodus vähemalt üht patareidega raadiot. Oma lähedaste pärast ei pea muretsema need, kel on kokku lepitud võimalikud kohtumispunktid ja -ajad selleks puhuks, kui perekonnaga pole mingil põhjusel võimalik sidet saada.

Eesti on kriiside vaene piirkond

Võrreldes muu maailmaga on Eesti võrdlemisi turvaline ja kriiside vaene piirkond, kus inimesed ei taju suuri ohte. See on omakorda raskendanud ka riigiasutuste, omavalitsuste ja ettevõtete valmisolekut kriisideks, kuna tähelepanu on koondunud igapäevaste murede lahendamisele. Täna alustame ennetustööd keerulisemate ja laiemade ulatusega õnnetuste vältimiseks.

Eesti riik on iseseisvuse taastamisest saati pingutanud selle nimel, et siseturvalisus kasvaks. Eri riigiasutused on aastakümnete

jooksul tegelenud väga eriilmeliste probleemidega, mis ohustavad paljude inimeste elu eraldiseisvate õnnetusjuhtumitena. Pidades silmas väga paljusid kampaaniaid, millega on püütud eestimaalaste hoiakuid ja käitumist muuta, on aastakümnete taguse ajaga meie elu väga palju muutunud. Suuremad arengud hakkasid toimuma 2000. aastate alguses, mil hädaolukorras valmisoleku seadusega määrati Päästeametile ülesanne teha elanike hulgas kriisialast selgitustööd. 2005. aasta jaanuarikuise tormiga kaasnenud üleujutused Pärnus, Haapsalus ja Kuressaares tõid esimest korda teravalt välja riigi puuduliku ohuteavituse võime ja elanike nõrga kriisideks valmisoleku. Mõisteti, et elanikud peavad iseseisvalt hakkama saama ka olukorras, kus riik ei suuda õigeaegselt neile abi osutada või käitumisjuhiseid edastada. Juhised ja ohualane teave peavad teatud juhtudel olema juba eelnevalt ettevalmistatud ja inimestele välja jagatud.

Käitumisjuhised ei ole midagi uut

Kuidas ennetada keerulisi olukordi ja kuidas nende puhkemise korral tegutseda, seda selgitustööd on eri asutused teinud juba aastakümneid, iga asutus oma vastutuse piirides. Seega ei ole riigi poolt elanikkonnale mõeldud käitumisjuhiste väljaandmise juures ei ole sisuliselt midagi uut. Küll on uus asjaolu, et nüüdseks oleme kokku kogunud eri asutuste teadmised ja kogemuse ning teeme selle ühtsel platvormil kättesaadavaks kõigile eestimaalastele. Soovitused, kuidas kriiside puhkedes nendega võimalikult valutult toime tulla on eesti, vene ja inglise keeles kogutud veebilehele www.kriis.ee ning käsiraamatusse „Käitumisjuhised kriisiolukordadeks“. Viimane on kättesaadav raamatukogudest üle Eesti, jõuab peagi enamikesse Eesti koolidesse ja saadetakse ka kõikidele Eesti elanikele elektrooniliselt läbi riik.ee postkasti. Lisaks saab kasulikke näpunäiteid kriisiolukordadega toimetulemiseks Naiskodukaitse mobiilirakendusest „Ole valmis!“

See pole ühekordne projekt, vaid sellest ootame elanike hulgas uute hoiakute väljakujunemist. Me soovime, et igaüks mõtleks iseenda, oma perekonna ja kogukonna peale, et millised tegurid võivad oluliselt mõjutada igapäevast elu.

Kas ollakse valmis elektrikatkestuseks? Kas ollakse valmis lumetormiks, mis ei võimalda mitme päeva jooksul sõita poodi toiduvarusid täiendada?

Kriisi puhkedes on riik sellest teadlik ja jõuab kõigi abivajajateni esimesel võimalusel. Kuid kriis oma olemuses tähendabki just seda, et abivajajaid on väga palju ning mõni perekond peab suutma ise hakkama

Siseministeeriumi asekanstler Viola Murr. Foto: Siseministeerium

saada kuni ühe nädala. Selleks peab neil olema läbi mõeldud, kuskohast nad selle nädala jooksul saavad süüa, juua ja peavarju. Kui Eesti elanikud on sellisteks olukordadeks valmis, siis õnnetusjuhtumid ei pruugigi võtta kriisi mõõtu.

Eesti inimesed on targad

Kui minna veebilehele kriis.ee ja tutvuda käitumisjuhistega, siis enamik sealsest infost meie inimesi ilmselt ei üllata. Eestimaalastele on üksnes ühe nädala toiduvaru, vaid köögi-vilju ja keediseid koguti keldrisse terveks talveks. Ekstreemsetes tingimustes toimetulemine voolab meil kõigil soontes, kuid me kipume neid tarkusi unustama.

Eestis on palju kogukondi, kelle jaoks on kriisiolukorrad tavapärane osa elust. Mina olen pärit Soomaa lähistelt Jõesuu külast ja seal üles kasvanud. Soomaa inimeste jaoks ei ole suurvesi olnud kriis, mis lööb kiilu kogukonna ja igapäevase toimetamise vahele. Meile oli suurvesi alati ühendajaks, sest me olime üksteisega rohkem seotud, kui see igapäevaselt näida võib. Mis iganes olukorras peame suutma üksteist aidama. Vesi tõi inimesed kokku.

Käitumisjuhiste avalikustamisega tahame esiteks anda kõigile enesekindlust ja teadmisi, kuidas sellistes olukordades peaks käituma. Teiseks kutsume kõiki üles oma kogemusi jagama nii oma naabrite ja kogukonna kui ka teiste eestimaalastega, sest üksteise kogemustelt õppides muutume me kõik teadlikumaks.

Mida riik minult ootab?

Usun, et täna on Saaremaal rohkem neid raadioaparaate, mis töötavad patareide peal. Kindlasti on paljud tikud ja küünlad toodud kapipõhjast esimesse sahtlisse. Saaremaa kodudesse varutud konservide ja kuivainete kogumass on mõõdetav tonnides. Sest see on esmane reaktsioon peale kriisi üleelamist. Aga see võiks olla ka reaktsioon enne võimalikku kriisi ja mitte ainult Saaremaal, vaid kogu Eestis. Inimeste reaktsioon on ka kriisides erinev. On neid, kes saavad kindlasti hakkama, sest nad

on omal initsiatiivil ja soovil end võimalikeks kriisiolukordadeks ette valmistanud. On neid, kes on alati end ja oma kodu kriisiolukordadeks ette valmistama – jälgima ja järgima juhiseid – ning ka nemad tulevad kriiside puhul hästi toime. Kuid on ka passiivseid inimesi, kes ei tea kuidas sellistes situatsioonides käituda, kes ei ole valmis. Kutsun kõiki üles käitumisjuhistega veebilehel kriis.ee tutvuma ja mõtlema läbi oma perekonna haavatavused.

Siin on minu viis lihtsat soovitusi, mis aitavad teid kriisiolukorras ette valmistada.

- Varuge koju oma pere tarvis ühe nädala jagu toiduaineid, esma-terbekaupu, ravimid ja sularaha.
- Mõtle läbi, kuidas talvel oma kodus sooja saab, kui küte ära langeb.
- Kriisiolukorras on väga tähtis info liikumine. Riik jagab kriisiolukorras infot ERRi raadiokanalite kaudu ja ka igas kogukonnas on olemas kogenud ja teadjad inimesed – tutvu oma naabritega.
- Arutage oma perega, kuidas käituda, kui üksteisega pole võimalik kiiresti kontakti saada – leppige näiteks kokku kohtumispäik kui te üksteist side katkemisel kätte ei saa.
- Hoidke alati auto kütusepaak nii täis, et see võimaldab pere kokku koguda ja sõita sinna, kus teid ootab see kartuleid ja keediseid täis kelder.
- Kui olete need läbi arutanud, siis võtke kriis.ee lehekülj lahti ja leidke sealt veel võimalusi, kuidas oma perekonda kriisideks hästi ette valmistada.

VIOLA MURD
Siseministeeriumi asekanstler

SISEMINISTEERIUM

Loosi Kandi Pindi kirik Selts

Loosi Kandi Selts on usin projektide elluviija. Veebruarikuus paigaldati projekti “Elekter Loosi Kandi Seltsi tegelustuppa!” raames endisesse kaupluse ruumi elekter ja valgustid. Projekti rahastati kohaliku omaalgatuse programmi ja Võru vallavalitsuse toetusest ning seltsi oma vahenditest. Projekti teostumine oli vajalik, sest seal puudus elekter ja valgustid ning seetõttu ei saanud ruumi kasutada.

Elekter tegelustuppa. Foto: Erakogu

Kui ilmad soojenevad, viiakse läbi talgud, et teha siseviimistlus ning ruum sisustada. Tegelustuba saab olema mõnusaks kohaks, kus saab nt mängida lauatennist, kududa kangasteljel ja veeta mõnusalt aega.

Loosi kandi seltsil on käimas ka teine projekt, mis keskendub üritustele. Projekti „Loosi kandi traditsioonid“ raames toimus vabariigi aastapäeval EV101 tähistamine, kus esinesid Silja Otsari juhendamisel noored muusikud ja „Vaskseliina torumehed“.

Projekti raames on tulemas veel teisigi toredaid üritusi. 12. aprillil toimub Loosi seltsimajas Naljakuu kohviõhtu, kus Loosi näitegrupi esitluses tulevad lühi naljapalad ning tantsuks mängib muusika.

10. mail toimub Emadepäevapidu, mille raames tuleb külla Sulbi näitering ning tantsuks mängib ansambel Meelis ja Katrin Duo.

21. juunil on plaanis Loosi mõisapargis korraldada traditsiooniline jaanituli. Loosi näitegrupp esineb etendusega „Suvitajad“ („Siin me oleme“ ainemel) ning tantsuks mängib ansambel Mahmör. Selle aasta jaanitulel saab tantsida uuel tantsupõrandal, sest eelmisel aastal rajati Loosi mõisaparki vana tantsupõranda asemele uus betoonist tantsupõrand ning soetati välipingid. Need tegevused said teoks tänu Rahandusministeeriumi ja Võru vallavalitsuse toetusele. Projekti „Loosi kandi traditsioonid“ toetab Kohaliku omaalgatuse programm. Siinkohal kutsume kõiki huvilisi liituma Loosi Kandi Seltsi Facebooki lehega, et olla kursis seltsi tegevuste ning üritustega. Tulge Loosi ja saage osa meie kandi traditsioonidest!

VIIVE TOMSON
MTÜ Loosi Kandi Selts

Pindi kirik

Pindi kirik Lasval on paljudele meist kodukirik. Rada sinna pole rohtunud ega kinni kasvanud. Pühapäeviti, kui kirikukell lööb pool üksteist jumalateenistuse algust, on heledas kirikus keegi ikka istumas. Isegi siis, kui kirikus on külmem kui väljas. Seda on lihas ja luus tunda eriti kevadeti, kuna paksud kivimüürid hoiavad veel tükk aega endas talvekargust.

Hetk mõelda

Ka Pindi kalmistule mineja või sealt tulija tee viib kirikust mööda ja mõnikord astutakse korraks sissegi, kui uks praakil või pärani. Kes heidab niisama pilgu peale, kes istub, kes süütab küünla ja mõtleb oma lahkunud lähedasele, mõnele murele, mis pitsitab südant ja varjutab elu. Või mõtleb hoopis helgetele asjadele. Küünla süütamine on nagu palve. Seda tuleb teha rahulikult ja süvenenult. Põlev küünal hoiab mõtted sellel, mille eest palud ja miks sa kirikusse tulid. Seepärast tasub tõsta oma pilk küünlaleegile sagedasti ka jumalateenistuse kestel. Eriti siis, kui kõiksugu uitmõtted hakkavad pähe kippuma. Kui oled aga tulnud kirikusse ajal, mil teenistust pole, siis võta aega korraks maha istuda ja palvetada. Või lihtsalt olla ja vaadata elavat leeki, mis põleb vaikselt nagu palve sinu südames. Omamoodi on ka see inimene, kellele mõtled, olgu ta elus või

lahkunud, koos sinuga kirikus. Kui sa kirikust lahkud, siis sinu pandud küünal jääb veel mõneks ajaks põlema. Sinu palve jääb kirikusse.

Hetk tegutseda

Kirikuaias vasakut kätt, mändide all on samblaroheline pastoraat. Viimastel aastatel oleme üritanud seda tasapisi kõpitseda. Väljastpoolt on pastoraat juba valmis – uus katus, soojustus, aknad ja välisvooder, kuid sees ootavad ees meie jaoks suured remonditööd. 2017. valmis vee- ja kanalisatsioonisüsteem. Eelmise aasta lõpus saime sisse WC ja dušširuumi. Selleks aastaks oleme plaani pannud ja juba käsile võtnud kõõgi remondi ja väikese saali taastamise, millest saab soe talvekirik. Ja muidu ruum muude ürituste või koosolemiste tarvis. Oleme maha lõhkunud vaheseinad, küttekolded ja üles võtnud vana põranda. Ees ootavad elektritööd, seinte, lae, põranda ja uue ahju tegemine.

Hetk unistada

Meil on unistus, et ühel päeval on Pindi kirikuaias olev pastoraat nägus ka seestpoolt. Et seal on paik, kus väsinud teekäija saab puhata. Et meil on soe ja kodune talvekirik ning koguduse kantselei- ja tööruumid. Valmivat saali saab kasutada erinevateks ettevõtmisteks – olgu selleks seminarid või koolitused, pidulikud koosolemised või peielauad. Ja mis kõige olulisem

Meie armas kirik. Foto: EELK Pindi kogudus

– et pastoraati sisse astudes on näha ja tunda, et seal on elu ja inimesed. Seniseid töid oleme saanud teha tänu pühapäevastele annetustele ja koguduse liikmete liikmeannetustele. Meie palve on: anneta, palun, jõudumööda sinagi pastoraadi remondiks. Seda saad teha EELK Pindi koguduse arvele

EE441010402007473008 (SEB), selgitusse „pastoraadi remont“. Olen kindel, et tasu selle eest jõuab mingeid radu pidi sinuni tagasi.

ARGO OLESK
EELK Pindi koguduse õpetaja

Piiskopilinnus on suveks valmis ja ootab küllastajaid

Linnuse alal on lõpetatud viimased pooleli olevad arendused, mille tulemusel on linnus saanud valgustuse, lisatud on viidad ja infotahvlid, mis muudavad jalutuskäigu linnuse alal põnevaks. Eriliselt silmapaistev on omanäoline palverännumaja, mis sai Eesti Arhitektide Liidu aastapreemia. Palverännumaja annab edasi kesk-aegset palverändurite miljööd ning viib mõtisklema sellele, kuidas palverändurid ööbisid, sõid ja miks rändasid. Kaunid vaated linnusele ja ümbritsevale loodusele võimaldavad võtta hetke iseendale ning hiljem nautida pikniku linnuse alal.

Kevadsuvine hooaeg

18. mail toimub Vastseliina Piiskopilinnuses suur hooaja avaüritus, mis võimaldab küllastajatel osa saada tõelisest keskaegsest päevast. Küllastajad saavad päeva jooksul osa nii laadamelust kui

käsitööliste saginast. Enda tegemisi tutvustavad erinevad linnused üle Eesti ning Irboska linnus Venemaalt. Lisaks sellele saab nautida põnevaid etteasteid kodumaistelt kui ka kaugemalt pärit esinejatelt.

Linnuse küllastamise võimalused öisel ajal avanevad nii juulis kui ka augustis. Viiendal juulil esineb Vastseliina Piiskopilinnuse öömuusika raames Brigitta Murutar ja Paul Neitsov. Tanja Mihhailova-Saare ja Mikk Saare esinemist saab nautida 23. augustil Tulede öö ajal.

Aprillis ja mais on Vastseliina Piiskopilinnus avatud kolmapäevast pühapäevani kell 10–18. Juunist augustini saab linnust küllastada iga päev.

KADRI KATTAI
Vastseliina Piiskopilinnuse
kojaülem

VASTSELIINA
PIISKOPILINNUSE
ELAMUSKESKUS

**OTSIB
SUVEKS
UUSI
ÕUKONNA
LIKMEID**

KLIENDITEENINDAJAID
KÕRTSITEENINDAJAID
KOKKA
PUHASTUSTEENINDAJAT

Anna oma soovist teada
enesekiidukirjaga
20.aprilliks 2019
linnus@vastseliina.ee
tel: 53030648

Teated Maarahva laada ettevalmistamise ja läbiviimisega 2019 aastal

Maarahva laad toimub sel aastal 15.–16. juunil 2019. Vastseliina Piiskopilinnuse SA ja Maarahva laada toimikond paluvad kõiki valla kodanikke, asutusi ja ettevõtteid, kelle maa-alal on laad varasemalt toimunud, esitada soovi korral ettepanekuid või pretensioone maa kasutamise suhtes **20. aprilliks 2019** aadressil Vana-Vastseliina, 65254 Võru vald, Võrumaa või e-posti aadressil linnus@vastseliina.ee.

Maarahva laada korraldusega muudetakse laada toimumise ajal Vastseliina aleviku liikluskorraldust (st ümbersõitu ja parkimist). Täpsem info avaldatakse laada kodulehel mai kuu lõpus (www.vastseliina.ee/laad). Info: **509 6301**.

Kutsehariduskeskuse avatud ukse

20. märtsil käis Võrumaa Kutsehariduskeskusega tutvumas üle 150 õpilase nii Võru-, Põlva kui Tartumaalt. Kooli ukse olid avatud kõigile huvilistele, kes soovisid näha, kuidas õpitakse ja millist elu elatakse VKHK-s igapäevaselt. Kavasid kuuludid ringkäigud õppehoonetes, töökodades ja õpilaskodus ning huvilistel oli võimalus jälgida koolisiseseid kutsevõistlusi. Ringkäike viisid läbi VKHK ärikorralduse eriala õpilased. Lisaks oli külalistel võimalus osa võtta erinevatest töötubadest. Nutitoa tegevuse viis läbi õpetaja Indrek Saar, kelle juhendamisel saadi ülevaade nutiseadmete turvalisuse rakenduste kasutamisest. Teeninduse töötoas näitas õpetaja Viibeke Turba, kuidas võtta kate-

rättidest luikesid hotellitoa jaoks ning salvrätte lauakaunistuste jaoks. Puidu õppetoas sai jälgida ja proovida kalasabatapi valmistamist. Kõrvalruumis toimus Teppo tüüpi lõõtspilli valmistamise kursus Heino Tartese ja Taavi Pumbo juhendamisel. Metallitöötoas oli väljapanek VKHK õpilaste valmistatud toodetest. Lisaks sai proovida virtuaalse keevitussimulaatori abil enda täpsust ja osavust.

Dokumentide vastuvõtt Võrumaa Kutsehariduskeskuses algab 3. juunil 2019.

KAIU ZERNAND
Võrumaa Kutsehariduskeskuse
õppeinfo spetsialist

Eriala "käega katsumine". Foto: Võrumaa Kutsehariduskeskus

Eesti keele tunnid Petseri koolis

Eesti keele päeva järgsel nädalal, 19. märtsil andis Petseri Lingvistilise Gümnaasiumis eesti keele tunde kaks Vastseliina Gümnaasiumi õpetajat. Petseri Lingvistilise Gümnaasiumi õpilased õpivad eesti keelt alates 5. klassist kaks tundi nädalas. PLG on ainuke kool Venemaal, kus õpetatakse eesti keelt. Kooli direktor Larissa Baranova sõnul on eesti keele õppimiseks vajalik keelepraktika, aga see on väga väike.

rääkida eesti keelt ning lauldagi eesti keeles. Petseri õpilased olid tundides viisakad, sõbralikud ja abivalmid, neile, kes aru ei saanud, tõlgiti.

Vastseliina Gümnaasiumi ja Petseri Lingvistilise Gümnaasiumi koostöö on kestnud pikka aega. Kevadel tulevad Petseri õpilased ja õpetajad kogukondlikule karjäärpäevale ja meie õpilastele vene keele tunde andma.

KÜLLI LENDSAAR
Vastseliina gümnaasiumi
eesti keele õpetaja

Meeleolukas keeleõpe. Foto: Terje Mägi

Von Glehni foorumteater külastas Puiga kooli ja Orava noortekeskust

Märts on teatrikuu ja kuna Puiga Rahvamaja küladeatri etendusi külastavad pigem keskealised ja vanemad teatrihuvilised, otsustasin kutsuda Tallinna Von Glehni Teatri noorte teatrigrupi näitlejad Võrumaale. Von Glehni foorumteater astus üles etendusega Puiga Põhikoolis ja töötoaga Orava Noortekeskuses.

Foorumteater on osalusteater, mis ajendab õppima ning leidma erinevaid lahendusi probleemidele. Tegu on interaktiivse teatriga, kus publik saab palju kaasa rääkida ja pakkuda erinevaid lahendusi. Kuna foorumteatris ei otsita ühte õiget lahendust, vaid mitut erinevat, siis see teebki asja huvitavaks – tekivad arutelud ja ideed, mõtted.

Miks see on noortele hea ja kasulik? Noortel on hea võimalus harjutada, kuidas tulla toime igapäevaelus, kuidas saada hakkama probleemsetes olukordades. Laval nähtu ja kogetu põhjal saab noor olla ise kellelegi toeks ja abiks. Lisaks saavad noored avaldada oma arvamust. Foorumteatri tehnika paneb neid kindlasti rohkem kaasa mõtlema ja analüüsima erinevaid probleeme olukordi. "Kuula, ma räägin sinuga" etendus on loodud vastavalt tellimusele ning täitis

oma eesmärgi sidudes etenduse päevakajaliste teemadega. Tagasiside õpilastelt oli väga positiivne, mõned iseloomustavad sõnad 6.-9. klassi noortelt: interaktiivne, mõtlemapanev, lõbus, tore, huvitav, noortepärane, naljakas, enesekindel, õpetlik, ühistöö. Mind ennast väga liigutas see lugu, see ongi meie enda elu, meie ümber, meie ühiskonnas. Foorumteater pakkus noortele mõtlemapanevat nukrust (need on õpilaste enda sõnad) ja noored soovisid foorumteatrit veel näha. Augustis toimub Kaika suveülikoolis foorumteatri loeng koos töötubadega ja sügisel ootame Von Glehni Teatri noori taas Võrumaale.

Von Glehni noorte teatrigrupist lähemalt kirjutas juhendaja Kertu Metsanurm: "Von Glehni noorte teatrigrupp alustas oma tegevust 10. jaanuaril 2017 Tallinnas Nõmmel Margus Prangli initsiatiivil. Me oleme tegutsenud 3 hooaega ja kui me alustasime umbes 10 noorega siis 2018 sügiseks oli noori juba 20. Juhendajateks oleme mina ja Kristin Aru. Meie eesmärk on olnud neile tutvustada erinevaid teatritehnikaid ning kuidas seeläbi oma mõttemaailma arendada ning kuidas julgeda oma arvamust avaldada. Me kaasame noori

alati etenduste loomisesse. Oleme loonud mõne etenduse vastavalt tellimustele ning oleme käinud ka koolides. Mina olen näinud, kuidas kaasatud noored on arenenud ja muutunud julgemaks ning teadlikumaks realsuses olevatest ühiskondlikest probleemidest. Peale Puigal käimist olid emotsioonid laes nii mul kui jokkeri-rolls oleval inimesel. Jokker on see, kes vahendab laval toimuvat publikuga. Ka noortel, kes osalesid etenduses ning samas ka Kristinil, kes oli Puigal pealtvaataja rollis. Kuna me koos oleme kokku pannud etenduse ja proove teinud, siis on emotsioonid kõrgel määral. Tuleb olla üksteisele ja omadele toeks. Kõik läks plaanipäraselt, kuigi foorumiga ei tea kunagi kuidas läheb, seega ette planeerida otsest tulemust ei saa. Ja see teebki alati asja huvitavaks, et kunagi ei tea, mis saab ja kuidas publik kaasa räägib. Puiga koolis olid noored vägagi kaasatud. Kiidan noori nende julguse eest osaleda. Oraval tundus ka, et vanusevahe oli nii suur, et alguses mõtlesin, et ei lähe käima. Aga läks. Töötuba juhendas Kristin ning kõik osalesid ja andsid enda panuse ning tundus, et nautisid."

GERTU VIIASK
Puiga kultuuri- ja noorsootöõjuht

Orava noored õppereisil Pärnus

Orava kodutütred ja noorkotkad käisid 15.-16. märtsil õppereisil Pärnus, kokku 30 noort. Reisi planeerisime koos õpetaja Maaja Glaseriga päris pikalt ning vaatamata mitmetele tagasilöökidele sai see siiski teoks.

Kõigepealt külastasime Pärnu Pernova Loodusmaja. Seal jagati meid kahte gruppi ja giidid tegid meile maja peal ringkäigu. Kahjuks ei pääsenud me remonditööde tõttu planetaariumisse, aga see asendati meie jaoks samuti põneva kosmose esitlusprogrammiga seminarinurgas. Rõõm on tõdeda, et Orava noored olid väga tublid, osates vastata kõigile teemat puu-

datavatele küsimustele. Pärast loodusmaja suundusime Pärnu muuseumi, kus külastust alustasime lühikese ajaloolise ülevaatega. Seisime fuajees klaaspõrandal, mille all oli näha Pärnu jõevärava varemed. Nägime, kui suur on tegelikult kirikutornis olev kukk, mis maa pealt vaadatuna tundub tikutoosi suurune.

Seejärel moodustati 5-6 liikmelised grupid, igale grupile jagati töölehed erinevate küsimustega, millele pidi kogu maja pealt erinevatest saalidest ja korrustelt vastused leidma. Kui kõigil vastused olid olemas, tehti ühine küsimuste ja vastuste ettelugemine.

Päeva lõpus suundusime majutuskohale Tervis Ravispäev hotelli, kus ootas meid maitsev toit ja spaa-mõnud. Järgmisel päeval külastasime Pärnu teatrit Endla, vaatasime seikluslikku lavastust Doktor Dolittle. Koju tagasi jõudsime laupäeval õhtuhämaruses.

Suur tänu meie suurepärasele ja abivalmile Võru valla bussijuhile Silver Luigele, kes meid reisil sõidutas. Õppereisi toetasid Kaitseliidu Võrumaa Malev, Orava Kool ja Orava Noortekeskus.

LIINA LOOSAAR
Orava kultuuri- ja noorsootöötaja

Orava noored Pärnut avastamas. Foto: Liina Loosaar

Kääpa noortekeskuses Inimõiguste nädal Kääpa Põhikoolis

Veebruar lõppes Kääpa noortekeskuses meeleolukalt ja samas õpetlikult. Nimelt toimus meil noorteka öö, kus osales ka Türgist pärit vabatahtlik Aleyna, kes muidu töötab Vastseliina noortekeskuses. Aleyna õpetas meie noortele türgi keelt, mänge ja rääkis oma kultuurist. Märtsi alguses oli meil tüdrukute nädal – noortekeskuses viibisid ainult tüdrukud. Nädala raames pidasime vastlapäeva, mille puhul küpsetasime vastlakukleid, seejuures tegime kõik alates taignast ise. Külaskäis ka Võru noortekeskuses tegutsev vabatahtlik Itaaliast – Eleanora, kellega koos tegime pitsasid. Ta õpetas noortele neidudele, kuidas teha pitsatainat, tomatikastet,

vestes lugusid oma kodukohast. Tüdrukute nädala lõpetas väga naiselik naistepäeva tähistamine. Külalised fotograaf Jaana Helde, meikar Karolin Näkk ja juuksur Helena Huul. Koostöö tulemusel valmisid tüdrukutest kaunid fotod.

Märtsis käis noortega vestlemas ka Liina Kersna, kelle teemaks oli „Kuidas elada nii, et hiljem poleks põhjust kahetseda?“. Kuu lõpetas soojade ilmade puhul toimunud *discgolfi* võistlus ja noored alustasid noortekeskuse seinte värskendamisega.

KATRIINE-MARIA ORULA
Kääpa noorsootöötaja

Kääpa noored koos vabatahtlik Aleyna'ga. Foto: Kääpa Noortekeskus

Kahe nädala jooksul, 18.–27. märtsini toimus Kääpa Põhikoolis inimõiguste nädal. Idee korraldada inimõiguste teemaline üritus sündis 2018. aasta kevadel Hispaanias Erasmus+ projekti (Euroopa kodakondsus rahvus- teülese identiteedi kujundajana) kohtumisel, kus rahvusvaheline inimõiguste kaitseks loodud organisatsioon (Amnesty International) korraldas õpilastele töötuba. Mõtest liiguti tegudeni ning otsustasin valida inimõigused oma loovtöö teemaks. Eesmärgiks oli rohkem teadvustada, mis on inimõigused ning kuidas olla viisakas ja väärikas kodanik. Kuidas märgata inimõiguste rikkumisi ning olla ise aktiivsem, sest sageli juhtuvad halvad asjad seetõttu, et head inimesed lasevad neil juhtuda.

Teemanädala raames pöörasime Kääpa koolis inimõigustele suuremat tähelepanu. Ettevõtmise juhatas sisse poliitik, ajaloolane ning Inimõiguste Instituudi nõukogu liige Mart Nutt. Avati näitus „Inimõigustest nõukogude ühiskonnas.“ See on aeg, kus kasvasid üles meie vanemad ja vanavanemad, aga kus ei kehtinud need õigused ja vabadused, mis meile täna on

iseenesestmõistetavad, näiteks sõnavabadus, liikumisvabadus, õigus eraelu puutumatusele jne.

Terve nädala jooksul sidusid õpetajad erinevates ainetundides tunniteemat inimõigustega, õpilased otsisid näitusepannodelt vastuseid küsimustele ning pärast järgnesid arutelud. 27. märtsil toimus mälumäng, kus keskseks teemaks olid inimõigused. Toremaks üllatuseks oli, et kaasõpilased

teavad üsna palju inimõigustest ning oskavad sellel teemal kaasa rääkida.

Inimõigused puudutavad meid kõiki igal ajal ja igas kohas, nad tagavad meile inimväärsel elu. On oluline, et oskaksime seda väärtustada, sest paljudes riikides maailmas ei ole asjad nii hästi kui Eestis.

RONETA JAANSON
Kääpa Põhikooli 8. klassi õpilane

Noored harivad ennast inimõiguste teemal. Foto: Kääpa Põhikool

Poolast *playback*'ini ehk Parksepa kooli tegemisi

Aname ülevaate suurematest sündmustest, mis hiljuti Parksepa kooliga seoses aset leidsid.

Poola reis

25. veebruarist 1. märtsini käisid Parksepa Keskkooli õpilased ja vilistlased reisil Poolas. Esimesel päeval Poolas külastati Hitleri Hündikoobast, Swieta Lipka kirikut ja Malborgi lossi, mis olid oma suursugususe poolest väga erakordsed ning huvitavad. Teisel ja kolmandal päeval külastati vabalt valitud muuseumi, kirikuid ja erinevaid torne, mille kõrgustesse oli võimalik igal julgel ronida. Samuti anti kõigile õpilastele vaba aega ise proovida uusi maitseid ja võimalust jalutada kevadises Gdanskis vanalinnas. Viimasel päeval käidi Torunis, kus tutvustati linna ajalugu ja kuulsaid Toruni präänikuid. Reisi aitas sisustada ajaloolise ja faktirohke jutuga giid Tiina Kattel ja õpetaja Andres Breidaks.

Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis

13. märtsil oli 10.–12. klassi õpilastel sisukas päev Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis, mille eesmärgiks oli tutvustada noortele, mida on seal võimalik õppida tehes läbi erinevaid töötubasid. Õpilased said proovida, kuidas on olla vana ja said lähemalt teada haigustest, mis võib vanemas eas inimesi häirida. Ühtlasi räägiti lapse arengust, röntgenist ning igaüks sai proovida kipsi tegemist. Julgemad said proovida

ka vereproovi võtmist ning lõpus tehti suurematele huvilistele maja tutvustust. Õpilastega oli kaasas õpetaja Tiina Asi.

Playback show

Neljapäeval 21. märtsil toimus Parksepa koolis *playback show*, osaleda said kõik huvilised. Osalejad jagati nelja vanuserühma, igast ühest valiti võitja. Igat esitust hindasid Võru Noortekeskuse noorsootöötajad Maivi Liiskmann, Kauri Kaljuste, Grete Heinaste ja vabatahtlik noor Eleanora Polo Itaaliast.

- 1.-3. klasside vanuserühmas valiti võitjaks 3. klassi esitus Trad. Attack! „Kallimale”
- 4.-6. klassi vanuserühmas valiti võitjaks 5. klassi esitus „Kurb Vegan ja Sokolaadist jänes”
- 7.-9. klassist oli parim 7. klassi esitus „Bang Bang”
- 10.-12. klass valiti parimaks 12. klassi lauluga Queen „I want to break free”.

12.b klassi esitus sai ka rahva lemmikuks. Öhtut juhtis õpetaja Andres Breidaks. Suur tänu kõigile osavõtjatele ja korraldajatele!

Vastseliinas näitlemas

Reedel, 22. märtsil osales kooli näitering vahval teatripäeval Vastseliinas. Mängiti lugu Eduard Vilde „Vigased pruudid”. Kogu trupi esinemist saatis rõõm ja mängulust. Suur kiitus kõikidele noortele

näitlejatele! Žürii koosseisus Inga Lunge, Merilin Kirbits, Heino Pall ja Anna-Liisa Vaher hindas Parksepa Keskkooli trupi esitust eriauhinna vääriliseks „Elurõõmsa vaimesuse eest”. Silmapaistnud näitleja tiitli said Viktoria Misnik ja Martin Laurson. Suur aitäh korraldajatele meeleoluka, teatrit täis päeva eest!

Koolituvustustuur nr 5

Järjepidevalt ehk juba viis aastat on Parksepa Keskkool võtnud kevade hakul ette pisikese reisi maakonna põhikoolidesse. Energiast tulvil meeskonda on kuulunud paar-kolm õpilast, kooli direktor Ilmar Kesselmann, õpetaja Andres Breidaks ja huvijuht Airi Pütsep. Alati on meid vastu võetud rõõmsalt ja heatahtlikult. Tuur tipneb Avatud Uste Päevaga Parksepa Keskkoolis, kus õpilastele tutvustatakse õppimissuundi huvitavates töötubades. Tänu särasilmsetele õpilastele, kes meile igal uuel aastal keskkooli õppima asuvad, on Parksepa Keskkoolil läinud hästi. Me toimetame tegusalt!

KEIU KINNA
Parksepa Keskkooli õpilane

AIRI PÜTSEP
Parksepa Keskkooli huvijuht ja näiteringi juhendaja

Õpilased ja vilistlased õppereisil Poolas. Foto: Hedvig Andrejev

12.b klass ehk kahekordsed võitjad. Foto: Keiu Kinna

Koolituvustustuur Osula Põhikooli 9. klassi õpilastele. Foto: Airi Pütsep

Puiga kooli sport pildis

20. veebruaril Abja-Paluoja toimunud Eesti Koolispordi Liidu (EKSL) 6.-9. klassi tüdrukute korvpallivõistlustel saavutas Puiga Põhikool III koha. 6. märtsil Haanjas murdmaasuusatamises saavutati EKSL võistlustel suurte koolide seas samuti III koht.

22. märtsil võitsid Puiga tüdrukud I koha Laiusel toimunud XX Contra Cup-il, mis toimus viimast korda.

MEELIS REINBERG
Puiga Põhikooli kehalise kasvatuse õpetaja

Pronksmedalid Abja-Paluoja. Fotod: Erakogu

Pronksmedalid Haanjas.

Kuldmedalid Laiuselt.

Kohalike omavalitsuste talimängud Kadrinas

Võru valla naiskond mängimas Tartu vallaga. Foto: Ain Liiva

Võru valla sportlaste edukas suusahooaeg

Võru valla suusatajad on tänavusel hooajal näidanud head rahvusvahelist taset. Tugevaid starte on teinud Võru Valla sportlased Raido Ränkel, Karl Sebastian Dremljuga, Johanna Udras ning Art Kristjan Olesk.

Eesti meistriks on mitmekordselt kroonitud Ränkel, noorte meistriteks Udras ja Dremljuga, hõbemedaliga on pärjatud Olesk. Koos Johanna Udrasega on teatesprindi juunioride meistriks kroonitud ka Annabel Voitka.

Johanna Udras ja Annabel Voitka.

Karl Sebastian Dremljuga on tänavu teinud suure hüppe just sprindis. Omaealiste sprindivõistlustel on Dremljuga jäänud Eestis tänavu alistamatuks. Põhjamaade noorte meistrivõistlustel (PNMV) sai eelsõidus kirja tugeva teise aja, päeva lõpuks saavutas Karl Sebastian seitsemenda koha. Heade startide tulemusena kvalifitseerus Dremljuga Euroopa noorte olümpiafestivalile (ENOF), kus ta tõi Eestile parima murdmaasuusatajana 6. koha sprindis. Lisaks sai Dremljuga võimaluse osaleda Otepää MK etapil, kus 17-aastasena meeste konkurentsis kohe säravat tulemust kaasa ei toonud, kuid motivatsiooni tulevikus esirinnas sõita tekitas Dremljuga sõnul küll.

Karl Sebastian Dremljuga.

Eestimaa Spordiliit Jõud korraldas 2.-3. märtsil Kadrinas 35. Eesti omavalitsuste talimängud, millest võttis osa 50 kohalikku omavalitsust üle 1600 sportlasega. Võru vald pakkus seekord konkurentsi naiste ja meeste korvpallis ning ujumises. **Naiste korvpallis** osales kokku 11 meeskonda. Võru valla naiskond tuli Tartu, Keila ja Paide järel väarikale, 4. kohale. **Meeste korvpallis** osales koos eelturniiridega 28 meeskonda, meie mehed saavutasid 9. koha. **Ujumises** võistles sarnaselt eelmise aastaga kokku 22 valla meeskonda. Meie tublide ujujate ühispingutus tagas 11. koha. Talimängude koondarvestuses saime 29. koha. Loodame, et järgmistel omavalitsusmängudel lisandub ka teistest aladest osavõtjaid. Suvemängud toimuvad 12.-14. juulil 2019 Tartus.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Raido Ränkel. Fotod: Erakogu

Sarnaselt Dremljugale on Võru valla neu Johanna Udras esindanud Eestit samadel võistlustel, PNMV ja ENOF. Udras on universaalne sportlane, tulles toime nii sprindi kui distantsi formaatidega. Johanna saavutas PNMV-l sprindis 17. ning 5 km vabatehnika distantsil 22. koha. Sarajevos peetud ENOFil saavutas Johanna sprindis 28. koha ja 5km vabatehnika distantsil 21. koha.

Art Kristjan Olesk esindas Eesti koondist Juunioride MMil Lahtis, parimaks tulemuseks 49. koht 30km klassika ühisstardist võistlusel.

Raido Ränkel on Eesti koondise esinumber, jäi võitmatuks hiljuti toimunud Eesti meistrivõistlustel murdmaasuusatamises. MMil Seefeldis koondisekaaslaste poolt tekitatud skandaali tõttu võimeid maksimaalselt realiseerida ei õnnestunud. Parimaks tulemuseks teatesprindi 12. koht koos Marko Kilbiga. Individuaalselt 49. koht 50 km ühisstardist võistlusel. Parim MK koht Otepäält 35.

HILLE SAAREPUU
ASKO SAAREPUU
Võru Spordikooli,
Võru Suusaklubi treenerid

Võrkpall

Siinsed kohalikud omavalitsused võistlesid 29. märtsil Orava spordisaalis, et selgitada välja parim. Võru vald (koosseisus Rudolf Kauksi, Margus Peterson, Ilmar Kesselmann, Georg Ruuda, Margus Koor, Kadri Nassar, Maarja Tamra) pidi sel korral tunnistama

naabervaldade mõnevõrra paremat sportlikku vormi. Esikoha Võru maakonna meistrivõistlustel KOV töötajate võrkpallis 2019 võitis Antsla vald, mängisid Avo Kirsbaum, Jüri Kiidron, Aivo Värton, Riho Roon, Kurmet Mürsepp, Margus Mäerand, Helena Värton, Hille Kärgeberg, Merike Prätz. Poodiumi teisele astmele said astuda Rein Järvelill, Rein Tarros, Rein Zaitsev, Einar Raudkepp, Raul

Kudre, Aira Tarros, Raili Möttus, Annika Sirendi. Pronksmedalid said kaela kolleegid Rõuge vallast: Karel Saarna, Elar Kutsar, Aigar Kalk, Mailis Koger, Annika Paavel, Helen Laidmaa, Tõnis Kartsep, Kermo Rannamäe, Aare Eiche, Jüri Kuk.

LISANNA ELM
Võru Vallavalitsuse
avalike suhete spetsialist
786 8800, 5345 0975

Hüpe! Foto: Külli Leola

Eesti-Läti noormeeste ühisliiga

Sellel hooajal loodi uus Eesti-Läti noormeeste ühisliiga, kus kahes vanuses – U14 mängis kaheksa võistkonda ja U16 mängis seitse võistkonda (kolm Eestist ja neli Lätist)

Mängiti kaks ringi, üks jaanuaris Eestis Valgas ja teine märtsis Lätis Gulbenes. Meie noormeeste U16 võistkond saavutas avahooajal igati tubli teise koha. Võitis Keila KK ja kolmas oli Gulbene SK.

KALEV PALO
Parksepa Spordiklubi esimees

Meie U-16 meeskond. Foto: Erakogu

Viieteistkümnes aasta kõndides

Sellel kevadel algab Lasva kepi-kõnni seltsingul 15. aastaring. Esimesed kümme aastat arendati aktiivset seltsitegevust aastaring-selt: tehti ühiseid treening- ja kõnnipäevi, kõnniti läbi kõik oma valla külad ja tehti tutvust ka teiste spordialadega. Rohket osavõttu pälvisid vabariiklikud käimisüritused ja igal aastal on meie seltsi liikmed ka välismaistel üritustel olnud Eesti delegatsiooni koosseisus. Viimastel aastatel on küll liigutud seltsi liikmete eestvõttel väikeste seltskondadena oma lähipiirkonnas ja kaasatud ka uusi käimishuvilisi. Aga ühiseks kokkusaamiskohaks on ikka väljasõidud vabariiklikele käimisüritustele.

Sellel aastal kogunevad käimis-sõbrad 25. mail Kisejärve ääres. 13. juulil sõidame kaheks päevaks Virumaale (Aidu, Kiviõli). 14. septembril oodatakse meid Lätimaal

Koiva jõe suudmes (Carnikava). Ja kindlasti läheme matkama ka RMK uuele matkateele suunaga Kauksist Aegviidu poole. Lisaks oma seltsingu liikmetele ootame nendele käimisüritustele ka teisi Võru valla liikumishuvilisi. Anna soovist teada marianne@lasva.ee ja saad juba täpsemat infot. Kiire eelregistreerimine on oluline transpordi korraldamiseks.

Aprilli alguses sai aastaseks Lasva sõprade selts. Asutajate sooviks oli kaasata nende piirkondade elanikke, kuhu ei ole tekkinud oma külaseltse, toetada kogukondade algatusi ning luua piirkonna erinevate vanusegruppide elanikele täiendavaid võimalusi oma harrastusega tegelemiseks. Esimese aasta tegevus on olnud õhinapõhine. Kahed mõttetalgud on andnud suunad edasiseks tegevuseks. Ajaloohuvilised on tegelenud

senikogutud materjalidega ning teinud ka Lasva söökla töötajate kokkutuleku. Aiandushuvilistele on toimunud kaks rohevahetuse õhtut ning ringsõit oma kandi kaunitesse kodudesse. Lasva järvemuusika päeva ilmastasid kodukohvikud. Maaailma koristuspäeval lammutasime Lasva Palomäel amortiseerunud rajatised, tehes sellega ettevalmistused alale terviklahenduse leidmiseks. On toimunud kirbuturg, perepäeval otsiti vastlallund ja kokku käib seniortantsuring. Meie heade mõtete raamatus on peaaegu 100 väärt mõtet.

Loodame oma senistele tegevustele pikka iga ja headele ideele realiseerumist. Kõik Lasva sõbrad on oodatud!

MARIANNE HERMANN
Lasva seltsi- ja külaelu edendaja

Suutervispäeva tähistamine

20. märtsil tähistati ülemaailmset suutervispäeva. Päeva eesmärk on tõsta elanikkonna teadlikkust suu olulisusest kogu organismi tervise hoidmisel. Lõuna-Eesti Haiglas rääkisid Tartu Ülikooli hambaarstiteaduse instituudi üliõpilased suutervisest, et tõsta elanikkonna teadlikkust ja rõhutada terve suu tähtsust kogu elukaare jooksul. Päev oli täidetud positiivsete tegevuste ja sõnumitega, et naeratada – tervete hammastega.

AVE ABEL
Lõuna-Eesti Haigla
kommunikatsioonijuht

Tulevased hambaarstid suutervisest rääkimas. Foto: Lõuna-Eesti Haigla

PARKSEPA VI KEVADTURNIIR

KORVPALLIS 20.-21.04.2019

SPORDIKLUBI
PARKSEPA

U16 (2003.-2004. a) NOORMEHED

A alagrupp
PARKSEPA SK/VÕRU
GULBENE SK (Läti)
BC TARTU
VÄRSKA/KK VALGAMAA

B alagrupp
KULDRE KOOL
TORMA SK
KRASLAVA SK (Läti)
ALUKSNE SK (Läti)

PARKSEPA KESKKOOLI SPORDIHOONES
Mängude algus mõlemal päeval kell 9.
Turniiri lõpetamine ja autasustamine 21.04 kell 17.

VÕRU RATTAPÄEV

1. MAIL 2019

KELL 11.00–14.00
VÕRU KESKLINNA PARGIS
VAATA LISAKS VÕRU LINNA FACEBOOKI LEHET!

Mi uma armas imäkiil

Lõõtspillidel. Fotod: Maidu Jaason

Parksepa raamatukogu lugejad kohtusid keelemehe ja kirjaniku Sulev Ivaga, kelle võrukeelne nimi on Jüvä Sullöv. See oli meeleolukas õhtu, mis rikastas teadmisi ja tekitas meeldivaid emotsioone. Alguses esinesid kontserdiga Parksepa kooli õpilased, noored lõõtspillimängijad Madleen Olesk ja Viktoria Misnik Tütarlaste pillimäng teenis tugeva aplausi.

Doktorikraadiga Jüvä Sullöv on teinud palju võru keele õpetamisel ja levitamisel. Ta on koostanud „Võro-eesti sõnaraamatu“ ning võtnud osa „Eesti-võru sõnaraamatu“ ja laste lugemiku „ABC kiräoppus“ koostamisest. Võrumaa Keskraamatukogus leidub Sulev Iva dissertatsioon „Võru kirjakeele sõnamuutmissüsteem“, võru-seto tähtsamatuid ja teisi väljaandeid, milles on Jüvä Sullövi kirjanduslikku loomingut ja

artikleid. Keeleteadlane õpetab keelehuvilistele võru keelt Tartu Ülikoolis ja Võru Instituudis. Suurte teadmistega, lihtne ja sõbralik mees võitis meie südamed.

ELVI MÄÄR
Parksepa raamatukogu
direktor

Kirjanik Sulev Iva ehk Jüvä Sullöv.

Säde ees, häving taga

Kui vanasti oli kulupõletamine suhteliselt tavapärane nähtus ja mõnel pool osaks maastikuhoolidusest, siis nii see juba aastaid enam ei ole. Sihilik kulu süütamine on keelatud ning ka päästjad puutuvad sellega üha harvemini kokku. Päästjate kogemuse kohaselt panevad kulu tahtlikult põlema ainult igavlevad põnevust otsivad noored või vanast harjumusest ja teadmatuses eakamad inimesed. Selge on see, et iseenesest ohtlikud ja keskkonda hävitavad kulupõlengud ei sütti ja enam neist saab alguse inimeste endi mõtlematutest tegudest. Näiteks sellest, kui koduümbruse või koduõue koristustöödel süüdatakse lõke tuulise ilmaga, mille toel väljub tuli lõkkeasemest või lendavad sädemed ümbrusele. Või visatakse auto aknast välja kustutamata suitsukoni või tikk, mis teeäärsele krõbekuivale kulule kohe tule otsa paneb.

Nii teavad kogenud päästjad igal kevadel, et veidi pärast lumesulamist, kui ilm on mõne päeva olnud tuuline, päikeseline ning kuiv, tuleb oodata väljakutseid rasketele kulupõlengutele. Nendeks valmistudes kontrollitakse maastikusõidukite töökorras olekut ning otsitakse välja ja paigaldatakse autodele kulukustutuse luud.

Meeskonnavanem Raul Suitsu kodukomando tööpiirkonda jäävad suured Emajõe äärsed luhad, kus põlengute kustutamine on eriliselt kurnav töö. Eelmise aasta kevadel saadi väljakutse Tarumaale Luunja

uue sadama lähiste, kus luht põlema oli süttinud. Selle süttimises oli ilmselt süüdi mõni tiku või suitsukoni maha pillanud hooletu kalamees. „Autoga sinna juurde ei saanud ja ainuke võimalus oli kululuud käes läbi kraavide ja üle mätaste sumbata,“ räägib Raul. „Siis andis väsimus tunda juba enne põlengupaigale jõudmist.“ Märjal ja soisel pinnasel põlesid kõrged mättad ehk niinimetatud „pokud“, mille otsas kõndida polnud võimalik. „Pokude“ vahel müttavatel päästjatel oli vahel tunne, et tuli liigub kiiremini kui nemad ise. Ka seal tulid kustutajatele appi kuivenduskraavid, mille taha tule levik kinni jäi. „Pokudepõleng“ jõudis enne kustutamist levida üle hektari suurusele alale.

Suur osa maastikupõlengutest, mille kustutamiseks päästjatel palju aega ja jõudu kulub, saavad alguse hooletust ümberkäimisest lahtise tulega või lõkke tegemisest. Et selliseid tulekahjusid ära hoida, **pea meeles:**

- Lõket tohib teha ainult tuulevaikse ilma või nõrga tuulega (kuni 5,4 meetrit sekundis, kui liiguvad ainult puude peenikesed oksad).
- Lõkkekoha ümbrus tuleb puhastada põlevmaterjalist ja kulist, et tuli ei leviks taimestikule või turbapinnasesse. Hea mõte on lõkke jaoks kaevata auk, et lõkkeaseme põhjaks jääks tulekindel muld, savi või liiv. Lisaks on kasulik lõkkease ümbritseda mittepõleva pinnase, näiteks liiva või kiviidega.
- Lõkkel tuleb olla juures ja valvata, et tuli ümbrusele ei leviks.

• Lõkke vahetus läheduses peab hoidma käepärast esmaseid kustutusvahendeid. Selleks sobib veega täidetud ämber, kustutusluud, tulekustuti või veega survestatud voolik.

• Lõkkes tohib põletada ainult puhast puitu ja haljastusjäätmelid.

• Mitte mingil juhul ei tohi põletada lõkkes prügi või kemikaalidega töödeldud puitu, milleks on näiteks mööbli osad. See on tekkiva keskkonnakahju pärast seadusega keelatud.

• Enne kui lõkkeaseme juurest lahkud, veendu, et lõke on kustunud või kustuta see ise. Uuesti süttimise vältimiseks kalla lõkkease veega üle või kata see pinnasega.

• Omavalitsused on kehtestanud lõkete tegemiseks täiendavaid piiranguid. Nende kohta otsige infot omavalitsuste heakorra või jäätmeäritluse eeskirjadest.

• Tuleohutusalast infot küsi lisaks päästeala infotelefonilt 1524 või uuri, mida ja kuidas tohib lõkkes põletada, internetist keskkonnaministeeriumi teemalehelt www.loke.ee.

RIIVO MÖLTER
Lõuna päästkeskuse
ennetusbüroo nõunik

Tagasivaade talvele ja mõtteid kevade kohta

Lühikeseks jäänud talve kõige külmem kuu oli jaanuar, keskmise temperatuuriga $-6,4^{\circ}\text{C}$, detsember $-2,6^{\circ}\text{C}$ ja veebruar $0,0^{\circ}\text{C}$. Lumikate saavutas Kahlojal maksimumkõrguse – 36 sentimeetrit, veebuari algusdekaadil. Kuna kõrgrõhkkond Läänemeremaades püsivamat asupaika ei leidnud, nägime päikest harva. Päikese-paistega päevi detsembris vaid kaks, jaanuaris kuus ja veebruaris seitse. Talve maksimumi, $-26,1^{\circ}\text{C}$ mõõtsin 22. jaanuari hommikul, aga tuulisel 16. veebruari pärastlõunal oli juba $+8,5^{\circ}\text{C}$, mil vahtrapuudel algas mahlade liikumine.

Sademeid kogunes lume, lörtsi ja vihmata talvekuude summas 146mm. Lühiajalist tuisku keerutas kaheteistkümnel korral ning härmas loodust saime imetleda kokku kümnel ööl või hommikupoolikul.

Võrreldes paari eelnenud talvega esines külmi ja kuivi idatuuli tunduvalt harvem. Lääne- ja loodetuuled paisusid 18–20 meetrit sekundis tormiks 2. jaanuaril ja 20. veebruaril. Märts on 25. kuupäeva seisuga veel kaks tormist ööd lisanud.

Kalendrikevad algas 20. märtsi hilisõhtul kiires läänevoolus. Kahl-ajal olid selleks ajaks põllud lumest priid ja esimese laine rändlinnudki kohal. Lähikonna kraavides, ojades tänava kõrget suurvett ei tõusnud, sest lumi sulas lühiajaliste soojalainete tõttu mitmes jaos.

Pilvised ja sajused ilmad taliharjapäeval, 14. jaanuaril ja küünlapäeval, 2. veebruaril ning madisepäeval, 24. veebruaril pärimuse järgi ilusat suve just ei ennusta. Samuti toovad veebruaris, märtsis domineerivad plusskraadid külmalaineid aprilli ja maisse. Aastatel 2000 ja 2007 kinnitasid kevaded eelpool mainitud ilmekalt. Üheksateist kevadet tagasi oli jüripäeval suviselt $+27^{\circ}\text{C}$, aga mai esimeses pooles valitsesid kaheksal ööl miinuskraadid. Seitse kevadet hiljem öitsesid sinililled juba märtsi viimasel dekaadil, aga 1.–4. maini puistas hooti tihedat lumelörtsi.

Hoiatavatest sarnasustest hoolimata ootan ilusat ja vaheldusrikast kevadet.

PEEDU PALM
ilmarubriigi toimetaja

AS Võru Vesi jätkusuutlikkuse uuring

Keskkonnalahendused OÜ on keelmise aastal koostanud AS-ile Võru Vesi jätkusuutlikkuse uuringu, mille eesmärgiks oli anda hinnang vee-ettevõtte poolt osutatava ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (ÜVK) teenuste jätkusuutlikkusele haldusreformijärgsetes oludes ja regionaliseerumisele suunatud veemajanduse tingimustes. Analüüsi eelduseks oli, et ÜVK teenused oleksid jätkusuutlikud, kui on täidetud järgmised aspektid:

- 1) finantsiline – hind katab kvaliteetse ÜVK teenuste osutamise kulud;
- 2) sotsiaalne – vesi on ÜVK tegevuspiirkondades kõigile kättesaadav ja taskukohane ning kulud on õiglaselt jaotunud.

Töö hõlmas olemasoleva olukorra analüüsi, AS-i Võru Vesi finantsmajandusliku jätkusuutlikkuse prognoosi tulevikus, võimalike arengustrateegiatega hinnangut. Alternatiivsete arengustrateegiatega valikul analüüsiti olemasolevaid ja potentsiaalseid tegevuspiirkondi, lähtudes haldusreformi tulemusel liitunud kohalikest omavalitsustest (KOV) Võru maakonnas ning

Põlva maakonnas Kanepi vallas. Alternatiivide analüüsi käigus võrreldi erinevaid piirkondi ja anti hinnang vaadeldavate üksuste suhtelisele tõhususele ja mastaabiefektiivsusele, analüüsiti ÜVK teenuste taskukohasust erinevates piirkondades ja teenustariifide kujunemist võrrelduna reaalsete tegevuskuludega. Uuringuga tehti finantsmajandusanalüüs ja ÜVK teenuste hinna prognoos järgnevaiks 40 aastaks.

Rahavoogude analüüsi tulemused näitasid, et kui kõik järgnevad investeeringud viidaks ellu omavahenditest ilma omavalitsuste ja riigi poolsete toetusteta, siis:

- kõikides analüüsitud piirkondades, k.a AS-i Võru Vesi olemasolevates teeninduspiirkondades tõuseks ÜVK teenuste hind hiljemalt 25 aasta pärast üle kokkulepitud taskukohasuse piiri ($5,43 \text{ EUR}/\text{m}^3 + \text{km}$);
- enamikel vee-ettevõtetel tõuseks vaadeldava perioodi lõpuks ÜVK teenuste hind eraldi tegutsedes oluliselt rohkem (kuni ca $18 \text{ eur}/\text{m}^3 + \text{km}$). Kui AS Võru Vesi laieneks ülemaakondlikuks vee-ettevõtteks oleks hind perioodi lõpus 36 aasta pärast ca $7 \text{ eur}/\text{m}^3 + \text{km}$.

• esimese 12 aasta tulemused sõltuvad oluliselt ÜVK arendamise kavas ettenähtud tegevustest. Piirkondades, kus on hiljuti suur osa süsteeme rekonstrueeritud ning lähiajal ei ole suuri investeeringuid ette nähtud, siis seal ei tõuse veeteenuse hind ka nii märgatavalt kui piirkondades, kus kõik süsteemid on amortiseerunud ja vajavad lähitulevikus olulises mahus väljavahetamist.

Kokkuvõtteks võib öelda, et AS-i Võru Vesi laienemine osadesse või kõikidesse analüüsitud ÜVK tegevuspiirkondadesse ei tekitaks olulist muutust vee-ettevõtja poolt pakutava veehinna kujunemisel, kuid laienemine aitaks hoida tariifi liituvates piirkondades oluliselt madalamana kui eraldi tegutsedes jätkates. AS-i Võru Vesi liitumisel väiksemate vee-ettevõtetega suureneksid müügiomadused, kuid samas tegevuskulud ei kasvaks märkimisväärselt. Seega on liitumine oluline ka AS-ile Võru Vesi. Uuringu terviktekstiga saab tutvuda AS Võru Vesi kodulehel www.voruvesi.ee.

JURI GOTMANS
AS Võru Vesi juhatuse liige

*****NALJATERA*****
“Ma sooviksin uurida perekonna sugupuud. Tahaksin enda sugulastest teada kõike – nii head kui halba!”
“Kandideeri valimistel, saad kohe kõik teada!”
*****

MÄRTSIS REGISTREERITI VÕRU VALLAS ÜHEKSA SÜNDI.
PALJU ÕNNE UUTELE VALLAKODANIKELE!

**HARON, AARON, KELLI,
CLAUDIA, ARON, KEILI,
SANELLE, GLEN, ADEELE**

Rõõmsad õnnitlused!	80 JAAN-ARVI MÄNNISALU AADU MICHELSON	90 ALIDA BOGDANOVA	95 ÕIE VERST
	HELGI HORN KAIDO LEEGEN HELE LÕHMUS	91 VAIKE PÄRN SILVIA MAASIKAS ASTA TAMMSALU	96 ILSE KÄRBLA
	70 KALEV JAGOMÄE KARL SILIKSAAR ENNO SEGASAAR VIIVI PEEMOT VELLO PIIRSALU VALENTINA LÜITSEPP	92 JUTA JÕGI	97 LINDA SARAPUU LEHTE REIS
	75 EHA KAUR KALEV KULDNOKK AKSEL SAAL REIN SEPALA LEO PILLE	93 HELDUR PRESS 94 LINDA JANSON ENDEL HÄRM ELSA REEDI ERNA TRUUP	*** Me puhume täna juubeli juttu ja võime tunda, et aeg läheb ruttu. Ometi ei tähenda aastate lend, vaid kui noorena tunneme end.
	85 PILLE OTSA ELVI PERI ILSE TINT LEIDA OESELG KOIDULA RAAG LINDA KOMMER		

Kui Te ei soovi järgmisel kuul õnnitluste rubriigis enda nime näha, kontakteeruge 782 1576 või anne@voruvald.ee.

Südamlik kaastunne lahkunute lähedastele!			
Meeta Künnapää 01.03.1947–02.03.2019	Väino Sõna 03.10.1939–04.03.2019	Aino Kallas 18.10.1938–17.03.2019	Jaanus Verrev 03.12.1961–23.03.2019
Helve Valdmann 18.10.1936–03.03.2019	Allen Astel 03.10.1940–11.03.2019	Maret Purgas 18.05.1955–19.03.2019	Aleksandra Velikopolje 28.05.1954–25.03.2019
Vladimir Polkovnikov 06.03.1961–03.03.2019	Elvi Kinsigo 20.10.1939–12.03.2019	Arved Lantson 07.02.1962–23.03.2019	Leonhard Mehine 18.09.1939–28.03.2019

Leinagrupp

Lein on teema, millest tavaliselt leheveergudelt lugemist ei leia. See on midagi, mille sooviksime pigem tagaplaanile lükata, sest nii tundub kergem kaotusvalu ja muude tunnetega hakkama saada. Nii nagu iga protsessiga, mida oma eluteel läbime, on ka leinaga nii, et samal ajal samas olukorras olevad inimesed mõistavad üksteist kõige paremini. Selle mõttega korraldataksegi leinagruppe. Selleks, et lähedase kaotanud inimesed saaksid oma leinas üksteisele toeks olla. Eelmise aasta detsembrist kuni käesoleva aasta märtsi lõpuni oli Võrumaa Arenduskeskuse rahastuse abil projekti „Leinas toeks“ ajal võimalik liituda leinagrupiga, mis käis MTÜ

Hingetugi eestvõttel koos Võru linnas Saagu Parem keskuses. Toimus 8 kohtumist ning vahepealsel ajal oli igal soovijal võimalik saada hingehoidjalt individuaalset tuge. Täname kõiki neid, kes meile endast teada andsid ja neid, kes ühel või teisel moel meie algatust toetasid. Meiega võttis ühendust mitu inimest, kelle kaotus oli veel liiga värske selleks, et grupiga liituda. Seetõttu oleme plaanimas uue grupi kokku kutsumist sügisel. Hea lehelugeja, kui tead kedagi, kes võiks oma leinaga toimetulekul tuge vajada, siis julgusta teda meiega ühendust võtma. Info meie kohta on leitav valla kodulehelt. Saame grupitegevust paremini

Igavik. Foto: Erakogu

planeerida, kui teame varakult nendest, kes on valmis ja tahavad gruppi tulla. Üheskoos on kergem. Hoitud olemist meile kõigile!

TUULI VÕSA
VEELIKA JÕGI
MTÜ Hingetugi hingehoidjad

TRAKTORITE, LIIKURMASINATE JA NENDE HAAGISTE TEHNOÜLEVAATUSE GRAAFIK 2019

Aeg	Kell	Koht
08. aprill	09.00	Sän & Män
	10.00	Antsla töökoda + Kollino
	11.30	Kraavi töökoda
	12.00	Vaabina töökoda
09. aprill	09.00	Osula Oss töökoda
	10.00	Sulbi töökoda
	11.30	Linnamäe
11. aprill	09.00	Kurenurme
	11.00	Kuldre Vallavalitsuse parkla
12. aprill	09.00	Otsa töökoda
	10.30	Lasva töökoda
	11.30	Kääpa töökoda
15. aprill	09.00	Mõniste töökoda
	10.00	Saru ait-kuivati
	12.00	Tursa+Karisöödi
16. aprill	09.00	Haabsaare töökoda
	11.00	Tsooru töökoda
	12.30	Sänna keskus + Hurda küla
18. aprill	09.00	Uusvada
	10.00	Meremäe töökoda
	11.30	Kapera
22. aprill	09.00	Härma + Hilana küla
	10.20	Obinitsa töökoda + Lepä
	11.20	Vana-Vahtseliina töökoda
23. aprill	09.00	Vastseliina teejaoskond
	09.40	Nopri farm
	11,20	Misso töökoda + Kitse farm
	12.30	Ruusmäe töökoda
25. aprill	09.00	Vastseliina töökoda
	11.00	Luhamaa kaupluse parkla
	12.00	Illi talufarm
26. aprill	09.00	Tsooru töökoda
	10.30	Kõrgepalu töökoda
	12.30	Varstu töökoda
29. aprill	09.00	Järvere bussipeatus
	10.00	Nursi masinaühistu
	12.00	Pärlijõe kauplus
30. aprill	09.00	Antsla teejaoskond
	09.30	Kagumerk
	10.00	Antsla töökoda
	11.30	Uue-Antsla töökoda
	12.30	Urvaste kooli parkla
03. mai	09.00	Navi töökoda
	09.30	Raiste töökoda
	10.00	Parksepa + Võru Betoon
	10.30	Väimela töökoda
	11.30	Tsolgo töökoda
06. mai	09.00	Haanja töökoda
	10.30	Ruusmäe töökoda
	11.00	Palli küla
	12.00	Viitina töökoda
07. mai	09.00	Krabi töökoda
	09.30	Pähni RMK
	10.00	Vana-Roosa
	11.30	Rimmi
09. mai	09.00	Puiga töökoda
	09.40	Haanja töökoda
	10.30	Rõuge töökoda

TRAKTORITE, LIIKURMASINATE JA NENDE HAAGISTE TEHNOÜLEVAATUSE HINNAKIRI

- 1. Traktori haagis (1-teljeline) 10€
- 2.Traktori haagis (2-ja enama teljeline) 15€
- 3. Ratastraktor (kuni 75kw) 20€
- 4. Ratastraktor (alates 75kW) ja liikurmasinad 25€
- 5. Määratud ülevaatuskohast kojukutse 5€
- 6. Eriväljakutse 20€

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20%.

Graafik saadaval ka internetis aadressil: <http://www.kagusell.ee/traktorite-ulevaatus>.

Info telefonil 782 0520.

E-post: ylevaatus@kagusell.ee.

REINO MOKRIK
506 5113

VANA PILT JUTUSTAB: Vana perepilt

Perepilt aastast 1936. Pereema Koidula, tütar Elvi, poeg Lembit ja pereisa Allu. Foto: Erakogu

Varasemal ajal oli perega päevapildi tegemine kindlasti suurem sündmus kui tänapäeval. Fotograafi juurde minek oli pikalt ette planeeritud, selleks riidetuti pidulikumalt ja teatud salapärasus saatis kogu toimingut. Sestap hoidkem vanu pilte tänapäevalgi – nad kannavad endas sidet oma esivanematega ja tollase ajaga. Seekordse vana pildi ja loo saatis endine kooliõpetaja Heljo Saar Linnamäelt. Pildil on jäädvustatud elupõlise Võrumaa koolimehe ja koorijuhi Allu Otsa pere.

Allu (sünnilt Aleksander – nimi muudetud 1936. aastal) sündis 15. juunil 1896. aastal Võrumaal Vastseliina vallas Plaanil edumeelse talupidaja peres., kus kasvas kaks tütart ja kaks poega. Muusikalembes peres olid olemas kannel, klaver, viiul, lõõts. Talu juures oli ka kiigeplats, kus küla noored käisid koos. Ainsana lastest sai ta edasiõppimise võimaluse ja asus 1923. aastal õppima Võru

Õpetajate Seminari, tahtes saada koolmeistriks. 1929. aastal sai ta õpetaja koha Sõmerpalu Osula Algkoolis. Algas abielu Koidula Undiga, kes oli temast 18 aastat noorem. Osulasse Allut enam õpetajaks ei valitud ja temast sai Kooraste algkooli juhataja. Perre sündisid poeg Lembit (1933) ja tütar Elvi (1935). 1941. aastast juhatas Allu Leevi algkooli. Sel ajal sündis perre teine poeg Ülo. Aastatel 1944–1952 oli Allu Sõmerpalu kooli direktor, seejärel asus tööle Kärjala kooli õpetajaks, kus töötas 1957. aastani. Allu juhatas segakoore nii pedagoogilise karjääri ajal kui ka selle lõppedes. Ta suri 1965. aastal ja maeti Osula kalmistule. Kultuurilembus kestab aga peres edasi. Tema poja Ülo tütar Mirja Ots on Vana-Võrumaa muuseumi peavarahoidja, samuti on tuntud minia Virve Ots.

AGO RUUS
rubriigi toimetaja
agoruus@gmail.com, 505 6691

ÖÖSORR
KAHEKESI

Lasva rahvamajas
11. aprillil kell 19.00

Pilet 5 eurot
info tel. 5272225

PUIGA RAHVAMAJAS

20. APRILL KELL 16.00

Tsooru Külateatri etendus:
Virve Osila

„POOLIKUD PATUD“
Lavastaja: Laine Keerov

OSADES: Marge Annus, Ale Annus, Ragne Jõela, Rainer Hillak, Herki Hillak, Lily Keerov, Ly Raudsepp, Anneli Vissel, Liis Keerov, Janek Sisas, Jarek Jõela

Pilet: 4€
Info: 58879552

ORAVA KEVADLAAT

12.mai 2019
kell 9.00 - 14.00

Võrumaal, Orava külas
Orava keskuse pargis

Ootame kaupleva istikute, taimede ja lilledega;

värske kala ja kalatoodetega;

liha ja lihatoodetega;

käsitööseseite ja tööstuskaupadega

Kirbuturg
Õnneloo

Info ja kauplevate registreerimine
5247986 liina@orava.ee

Võru valla külaliidrite õppereis. Võru valla külaliidrite (MTÜ-de) õppereis toimub 18.-20.04.2019 Läänemaal. Tutvume Läänemaa külaseltside ja nende tegemistega. Fookuses on teemad: haldusreformi mõju külaseltsidele, külavanemate valimine. koostöölepingud omavalitsuse ja külaseltside vahel, seltside poolt pakutavad kogukonnateenused. Igast külaseltsist ootame kuni kaks osavõtjat. Õppereisi korraldab MTÜ Tagaküla Laulu-Mängu Selts Kungla. Osavõtutasu 70 eurot inimese kohta (sisaldab transporti, ööbimist, osaliselt ka toitlustust). Info ja registreerumine telefonil 5398 3135 (Inge Vill) või e-posti teel inge.vill@voruvald.ee. Registreeruda saab kuni kohti jätkub ning eelisjärjekorras on osavõtutasu maksnud isikud.

Tsolgo raamatukogus toimub 25 aprillil kell 12.00 kohtumine publitsisti ja ajakirjaniku Marko Kalduriga. Kuuleme raamatu "Salapärase Eesti" saamislugu. Teoses on juhtumid ja paigad, mis seonduvad kummaliste või seletamatute sündmustega. Iga juhtumi juurde on kogutud ajaloolisi fakte, hüpoteese või infokildusid, mis aitavad lahti seletada senini saladusse jäänud sündmuse põhjuseid. Kus lõpeb reaalsus ja algab legend, jääb lugeja otsustada.

Parksepa raamatukogus on 2. aprillist 28. maini avatud Väino Kõrtsi maalide näitus.

Lasva rahvamajas toimub 1. mail kell 17.00 teatriõhtu. Esinevad rahvamaja näitetrupid etendustega: Näitelust „Tere tulemast seltsimees töökangelane“ (autor ja lavastaja Elenora Aeda); Häänali „Head isu“ (autor Peep Pedmason, lavastaja Elenora Aeda); Lastenäitering „Konna musi“ (Andrus Kivirähu samanimelise raamatu ainetel lavastab Kadi Kronberg); Kääpa Põhikooli näitering etendusega „Emade salaelu“ (Beatrice Masini, Alina Marais samanimelise raamatu ainetel lavastaja Kadi Kronberg).
Pilet 5 eurot. Info telefonil 527 2225.

22. aprillil kell 21.00 süttib Eestimaa südames Paides jüriöö märgutuli. Suurejoonelise sündmuse raames saadame märgutule viide suunda: Tallinnasse, Pärnusse, Tartusse, Rakverre ja Viljandisse. **Tulekettide moodustamisele lisaks kutsume eesti rahvast kell 21.00 tegema külades ja linnamägedel jürituld. Näitame, et maarahvas elab!** Täpsem info: www.jüriöömärgutuled.ee, kuhu saab märkida ka oma lõkkekoha ja Facebookis: www.fb.com/margutuled.

Laupäeval, 4. mail toimub juba traditsiooniks saanud aiandushuviliste õppereis Sigulda lillelaadale. Väljasõit Võru vallamaja eest kell 7.00 ja Vabaduse platsilt kell 7.10. Reisi maksumus **15 eurot** tuleb tasuda registreerumisel. Registreerimiseks kontakteeru Maarika Rosenbergiga 516 5751 või maarika@voruvald.ee.

Reisiklubi teatab: buss Tallinnasse (15.-16. mail toimuvale reisile) väljub **15. mai hommikul Parksepast kell 7.30, Väimelast 7.35, Võru vallamaja eest 7.45 ja muusikakooli juurest 8.00. Palun võtta kaasa isikut tõendav dokument** (pass, ID-kaart või juhiluba). Sellest reisis mahajäänutele toimub täiendav Tallinna reis (ühapäevane) 20. juunil 2019. Registreerimine ABZ Reisi telefonil **782 8498** või Helgi Noormetsa kaudu **785 0477** ja **5615 6234**.

Võru Vallavalitsusest: vallamaja asub aadressil Võrumõisa tee 4a, 65605 Võru linn. Ametnike vastuvõtuajad tööpäeviti kl 8.00–12.00 ja 13.00–16.30. Üldtelefon: **785 1242**.

E-post: vald@voruvald.ee. Koduleht: www.voruvald.ee. Facebook: www.fb.com/voruvald.

Võru Valla Teatajast: lehte koostab, toimetab ja küljendab Võru Vallavalitsuse avalike suhete spetsialist Lisanna Elm (telefonid **786 8800, 5345 0975**). Järgmine leht saabub postkasti mai keskpaigaks. **Artikleid järgmisesse lehte ootame 26. aprilliks: lisanna@voruvald.ee.** Tiraaž: 4200 eksemplari. Trükk: Kroonpress AS, Tartu. Kohaletoimetamine: Omniva.